

UZASADNIENIE

I. Wyjaśnienie potrzeby i celu wydania ustawy na tle obowiązujących przepisów prawnych.

Zmiany w środowisku bezpieczeństwa w Europie na przestrzeni ostatnich lat, związane z agresywną polityką Federacji Rosyjskiej wskazują na potrzebę prowadzenia ciągłego procesu wzmocnienia systemu bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej w wymiarze militarnym, jak i pozamilitarnym odnoszącym się do realizacji zadań przez organy państwa odpowiedzialne za kierowanie bezpieczeństwem narodowym.

Aneksja Krymu w 2014 r., oparta na niestandardowych metodach agresji i formach działania w kontekście prawa międzynarodowego, obecnie prowadzone przez Rosję działania wojenne w Ukrainie, działania hybrydowe prowadzone na terenie państw zachodnich oraz działania realizowane przeciwko Polsce i państwom regionu m. in. z terytorium Białorusi, uwidocznily potrzebę zmian strukturalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz opracowania przepisów adekwatnych do nowych zagrożeń oraz form i metod oddziaływania. Jest to kontynuacja zmian zapoczątkowanych wejściem w życie ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248) będącej podstawą do budowania nowego i silnego systemu obronnego, zdolnego przeciwstawić się zagrożeniom zewnętrznym.

Na potrzebę systemowych zmian w obszarze bezpieczeństwa narodowego zwrócono uwagę w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP. Ponadto konieczność zmian identyfikowano w analizach naukowych, wynikach kontroli, ćwiczeniach, w tym dotyczących zagrożeń hybrydowych oraz działań podprogowych (poniżej progu wojny), w odniesieniu nie tylko do Polski, ale i innych krajów Unii Europejskiej.

Opierając się na wskazanych przesłankach, w ostatnich kilku latach w Siłach Zbrojnych RP nastąpił przeskok technologiczny m.in. w obszarze zabezpieczenia w środki rażenia, rozpoznania oraz środki bojowe. W odniesieniu do tych zmian były i są rozwijane inne zdolności, w tym zakresie wzrostu zabezpieczenia stanów osobowych oraz szkolenia wojsk. Wraz z tymi przemianami dokonywane są sukcesywne zmiany w przepisach prawnych zarówno powszechnie obowiązujących, jak i tych wewnętrznie obowiązujących w resorcie obrony narodowej.

Bieżące rozwiązania dotyczące realizacji zadań przez organy władz państwowych poddane zostały weryfikacji m.in. podczas przeprowadzonego w styczniu 2023 r. ćwiczenia symulacyjnego wysokiego szczebla (TTX - *Table Top Exercise*) m.in. z udziałem Prezydenta

RP, Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, Prezesa Rady Ministrów, Ministra Obrony Narodowej oraz Szef Sztabu Generalnego WP. Ćwiczenie wykazało, że obecna sytuacja środowiska bezpieczeństwa, wynikająca w szczególności z prowadzonej wojny w Ukrainie oraz intensyfikacja działań poniżej progu wojny skierowanych m.in. przeciwko Polsce, wymusza dostosowanie lub dookreślenie zakresu odpowiedzialności zasadniczych organów kierowania obroną państwa. Wymóg ten dotyczy również usystematyzowania i uszczegółowienia ich wzajemnych zależności oraz obszarów współdziałania. Ponadto szybkość i zmienność środowiska bezpieczeństwa oraz stosowanie nowych form oddziaływania na bezpieczeństwo naszego regionu powoduje, że podejmowanie decyzji w zakresie możliwości użycia przez organy władzy państwowej narzędzi militarnych i niemilitarnych dokonywane jest bardzo często pod presją czasu oraz presją niedookreślonych zakresów kompetencyjnych wynikających z aktów normatywnych. Do zasadniczych wniosków po przeprowadzonym ćwiczeniu należy zaliczyć m.in.:

- potrzebę włączenia Marszałka Sejmu oraz Marszałka Senatu w system kierowania obroną państwa oraz w system stałych dyżurów, zapewniając tym samym utrzymanie ich świadomości sytuacyjnej w sprawach związanych z bezpieczeństwem państwa;
- doprecyzowanie regulacji dotyczących Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej, a w szczególności wymaganego zakresu informacji jakie powinny znaleźć się w jej treściach;
- zaangażowanie kluczowych organów kierowania obroną państwa w proces planowania operacyjnego w Siłach Zbrojnych na każdym z kluczowym etapów;
- potrzebę optymalizacji procesów opracowania, zatwierdzania i aktualizacji kluczowych dokumentów planowania operacyjnego, a w szczególności Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej oraz narodowych planów użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa.

Obecną rzeczywistość funkcjonowania państwa i społeczeństwa cechuje wysoka złożoność i współzależność, stąd też zdolność przeciwdziałania zakłóceniom powinna stać się krytycznym elementem bezpieczeństwa. Proponowane zmiany na poziomie rozwiązań strategicznych, w obszarze decyzji podejmowanych przez najwyższe organy cywilne i wojskowe, oraz w obszarze zmian organizacyjnych w Siłach Zbrojnych, zmierzają do wzmacniania odporności Rzeczypospolitej Polskiej na zagrożenia podprogowe, hybrydowe i wojnę.

Dotychczasowe doświadczenia w obszarze planowania obronnego skłaniają do wniosku o konieczności opracowania nowej regulacji prawnej pozwalającej na powiązanie i uszczegółowienie niektórych rozwiązań obowiązujących m.in. w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, w ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych RP i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej oraz w ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej.

Proponowane zmiany mają na celu zlikwidowanie zidentyfikowanych niejasności w obszarach kompetencyjnych organów władzy publicznej oraz organów wojskowych, likwidację obszarów uznaniowości w procesach decyzyjnych i tym samym zapewnienie przestrzegania i właściwą realizację art. 26 ust. 2 Konstytucji RP (cywilna i demokratyczna kontrola Sił Zbrojnych RP). Konieczne jest też doprecyzowane istniejących rozwiązań, celem zapewnienia jednoznacznego rozumienia spraw będących przedmiotem prawnych regulacji oraz zagwarantowania szybkiego procesu podejmowania decyzji w przypadku powstania zagrożeń w stanie stałej gotowości obronnej państwa.

Wprowadzenie proponowanych regulacji prawnych zapewni właściwą relację kompetencyjną i decyzyjną w obszarze planowania i reagowania obronnego pomiędzy najważniejszymi organami władzy wykonawczej, tj. Prezydentem RP oraz Radą Ministrów i Prezesem Rady Ministrów (art. 10 ust. 2 w zw. z art. 146 ust. 1 i ust. 4 pkt 7, 8 i 11 Konstytucji RP) oraz pomiędzy Prezydentem RP a Ministrem Obrony Narodowej (art. 134 ust. 2 Konstytucji RP) w zakresie elastycznego reagowania na zewnętrzne zagrożenia, w tym o charakterze bezpośrednim. Zważywszy na istotne zadania realizowane przez Sejm i Senat, w ustawie ujęto też Marszałka Sejmu oraz Marszałka Senatu w systemie kierowania bezpieczeństwem państwa, w tym w zakresie przygotowania rezerwowego miejsca pracy.

Stopniowe i proporcjonalne reagowanie na zagrożenia powinno następować poprzez selektywne uruchamianie systemu obronnego, bez niepotrzebnego ograniczania praw podmiotowych i angażowania gospodarki w procesy obronne. Przystawienie państwa na tory działań wojennych zarówno w wymiarze gospodarczym, jak i społecznym to konieczność, jaka powstanie w stanie pełnej gotowości obronnej państwa. Wszelkie działania przygotowawcze, odpieranie zagrożeń hybrydowych, rozwijanie systemów obronnych, w tym wojennych powinny następować w stanie stałej gotowości obronnej państwa. W tym kontekście niezbędne jest prawidłowe rozumienie zagrożeń (np. o charakterze bezpośrednim), aby minimalizować

obciążenia społeczne i gospodarcze na etapie odpierania zagrożeń hybrydowych, które w obecnych realiach, czyli w okresie pokoju, są dominującą formą wywierania presji zewnętrznej.

Jednocześnie w projektowana ustawa wdraża drugi etap reformy systemu kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP. Na zasadność wprowadzenia zmian w systemie wskazują wnioski z dotychczasowych ćwiczeń systemu obronnego, ale także konieczność dostosowania systemu do zwiększających się liczebnie oraz rozwijających Sił Zbrojnych RP, zmian w strukturze sił oraz dowództw Sojuszu Północnoatlantyckiego, oraz wzmocnienia zdolności do przeciwdziałania zagrożeniom konwencjonalnym oraz hybrydowym. Projektowane zmiany opierają się na zasadzie jednolitości dowodzenia oraz zbliżeniu struktur i procedur czasu pokoju i czasu wojny. Co za tym idzie skutecznego przygotowania się w czasie pokoju do realizacji zadań realizowanych w czasie trwania konfliktu.

Zasadnicze obszary projektu ustawy przedstawiają się następująco:

- 1) Założenia i organizacja systemu kierowania bezpieczeństwem państwa. Proponowane zmiany mają zapewnić m.in. skuteczne reagowanie na powstałe zagrożenia. W projektowanej ustawie określono zasady zarządzania bezpieczeństwem państwa, w tym obroną państwa, które realizują organy władzy publicznej wraz z organami dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP, a także Marszałek Sejmu i Marszałek Senatu.
- 2) Ustalenie stanów gotowości obronnej państwa oraz wskazanie istotnych działań podejmowanych w ramach tych stanów (uruchamianie elementów systemu obronnego adekwatnych do zaistniałego zagrożenia).
- 3) Doprecyzowanie systemu stałych dyżurów. Poza organami administracji rządowej i samorządowej w systemie stałych dyżurów ujęto: Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – na potrzeby przekazywania informacji oraz decyzji pomiędzy Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej a Marszałkiem Sejmu, Marszałkiem Senatu, Prezesem Rady Ministrów oraz ministrami, Marszałka Sejmu – na potrzeby przekazywania informacji oraz decyzji pomiędzy Marszałkiem Sejmu a Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkiem Senatu i Prezesem Rady Ministrów; Marszałka Senatu – na potrzeby przekazywania informacji oraz decyzji pomiędzy Marszałkiem Senatu a Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkiem Sejmu i Prezesem Rady Ministrów.
- 4) Określenie celu, struktury Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej, trybu jej opracowywania, wprowadzania oraz zmian, a także organów właściwych do podejmowania określonych decyzji. Są to kluczowe sprawy dla właściwej realizacji

zadań przewidzianych w Planie Reagowania Obronnego RP oraz w narodowych planach użycia Sił Zbrojnych RP do obrony państwa.

- 5) Sprecyzowanie założeń Planu Reagowania Obronnego RP, w tym ujęcie założeń przyjętych w ramach przedsięwzięć systemu zarządzania kryzysowego wynikającego z członkostwa Rzeczypospolitej Polski w organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego.
- 6) Sprecyzowanie zasad opracowywania narodowych planów użycia Sił Zbrojnych RP do obrony państwa.
- 7) Doprecyzowanie i uszczegółowienie zasad reagowania obronnego na zewnętrzne zagrożenia bezpieczeństwa państwa.
- 8) Przyjęcie nowych rozwiązań w sprawie planów operacyjnego użycia Sił Zbrojnych. Przyjęto rozwiązanie, że z dniem wejścia w życie postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o zarządzeniu mobilizacji lub użyciu Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej narodowy plan użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa przekształca się w plan operacji obronnej.
- 9) Wprowadzenie stałych planów obrony. Projekt wprowadza stałe plany obrony, które opracowuje się na wypadek zagrożeń, w tym zagrożeń hybrydowych, powstających nagle lub z krótkim czasem ostrzegania. Obejmują one m.in. przeciwdziałania niepożądanym działaniom w cyberprzestrzeni. Przedmiotowa regulacja stanowi odpowiedź na zagrożenia wynikające z wykorzystania nowoczesnych technologii w działaniach na szkodę państwa.
- 10) Doprecyzowanie założeń w obszarze programowania obronnego. W obszarze tym ujednociono zadania Prezydenta RP oraz Rady Ministrów w zakresie wydawania głównych i szczegółowych kierunków rozwoju Sił Zbrojnych RP.
- 11) Dokonanie zmian organizacyjnych najwyższych struktur dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP. Zakłada się przekształcenie Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych w Dowództwo Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych (zwanego dalej Dowództwem Sił Połączonych). Jednocześnie utworzone zostaną: Dowództwo Wojsk Lądowych, Dowództwo Sił Powietrznych, Dowództwo Marynarki Wojennej. Ustawa zakłada również podporządkowanie Wojsk Obrony Terytorialnej Dowódcy Sił Połączonych oraz utworzenie Wojsk Medycznych oraz Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych jako specjalistycznego komponentu właściwego dla zabezpieczenia medycznego wojsk podporządkowanego Szefowi Sztabu Generalnego

WP. Na potrzebę utworzenia dowództw rodzajów sił zbrojnych wskazywały m.in. ćwiczenia wojskowe „Zima” w 2017 r. i „Zima” w 2021 r. Jest to również kontynuacja reformy systemu kierowania i dowodzenia rozpoczętej w 2018 r.

Projekt ustawy wprowadzając jasne i precyzyjne uregulowania w obszarze planowania i reagowania obronnego ma na celu minimalizację oddziaływań podprogowych, jakie mogą zostać zastosowane przez potencjalnego przeciwnika. Istotą działań podprogowych w wymiarze militarnym jest m.in. inicjowanie przez siły zewnętrzne działań utrudniających ocenę ryzyka wystąpienia konfliktu w kontekście przesłanek prawnych do podjęcia określonych decyzji w ramach prawa krajowego i umów międzynarodowych. W działaniach podprogowych obok metod dezinformacji wykorzystuje się również np. ataki cybernetyczne, stymulowaną migrację, ataki na infrastrukturę krytyczną oraz aktywowanie nieoznakowanych formacji zbrojnych.

Agresja Rosji na Ukrainę, destabilizując system bezpieczeństwa w Europie, nadała priorytet działaniom wzmacniającym zdolności obronne w wymiarze narodowym oraz sojuszniczym. Bieżące oceny wskazują na utrzymywanie się wysokiego poziomu napięcia w dłuższej perspektywie czasowej, z wysokim ryzykiem eskalacji zagrożeń o charakterze hybrydowym skierowanych przeciwko Polsce oraz państwom regionu. Tym samym przyjęcie proponowanych w ustawie rozwiązań, adaptujących system bezpieczeństwa państwa do wskazanych ryzyk, należy ocenić jako szczególnie pilne oraz kluczowe dla zapewnienia zdolności Sił Zbrojnych RP do odpowiedniego reagowania na zagrożenia.

II. Opis proponowanych zmian

1. System kierowania bezpieczeństwem państwa.

Potrzeba przygotowywaniu systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa, i warunków funkcjonowania organów władzy publicznej na stanowiskach kierowania została określona w art. 27 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny. Obecnie zagadnienia te częściowo uregulowane zostały w przepisach wykonawczych do tej ustawy (art. 27 ust. 2 pkt 2). Natomiast część rozwiązań prawnych przyjętych w rozporządzeniu dotyczy materii ustawowej, która nie powinna być ujęta w akcie wykonawczym. Niniejszy projekt reguluje w tym zakresie zasady organizacji systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa. Projektowany art. 2 określa katalog organów wchodzących w skład systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w

tym obroną państwa, biorąc pod uwagę ich kompetencje na czas pokoju oraz wojny. Oprócz najwyższych organów władzy wykonawczej, tj. Prezydenta RP, Prezesa Rady Ministrów, ministrów i centralnych organów administracji rządowej, w skład systemu wchodzi organy administracji niższego szczebla, w tym wojewodowie, organy wykonawcze samorządu terytorialnego, organy dowodzenia Siłami Zbrojnymi. Nowym rozwiązaniem zaproponowanym w projektowanej ustawie jest włączenie w skład systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym Marszałka Sejmu oraz Marszałka Senatu. Projektowane rozwiązanie znajduje swoje bezpośrednie uzasadnienie w dyspozycji przepisów art. 131 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, zgodnie z którymi w sytuacji gdy Prezydent Rzeczypospolitej nie może przejściowo sprawować urzędu, zawiadamia o tym Marszałka Sejmu, który tymczasowo przejmuje obowiązki Prezydenta Rzeczypospolitej. Gdy Prezydent Rzeczypospolitej nie jest w stanie zawiadomić Marszałka Sejmu o niemożności sprawowania urzędu, wówczas o stwierdzeniu przeszkody w sprawowaniu urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej rozstrzyga Trybunał Konstytucyjny na wniosek Marszałka Sejmu. W razie uznania przejściowej niemożności sprawowania urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Trybunał Konstytucyjny powierza Marszałkowi Sejmu tymczasowe wykonywanie obowiązków Prezydenta Rzeczypospolitej. Jeżeli natomiast Marszałek Sejmu nie może wykonywać obowiązków Prezydenta Rzeczypospolitej, obowiązki te przejmuje Marszałek Senatu. W projektowanym art. 2 ust. 2 przyjęto również, że Prezes Rady Ministrów w celu realizacji zadań z zakresu obronności państwa może włączyć w skład systemu kierowania, inne organy niż te wymienione enumeratywnie w projekcie ustawy. Należy podkreślić, że dotyczyć to będzie wyłącznie takich organów, których zadania i kompetencje mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo narodowe, jak chociażby Prezesa Narodowego Banku Polskiego, którego rola w okresie prowadzenia działań wojennych może być niezwykle istotna. Włączenie w skład systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym w żaden sposób nie ograniczy dotychczasowych kompetencji tych organów. Warto zauważyć przy tym, że decyzja Prezesa Rady Ministrów o włączeniu w skład systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym innych organów będzie podyktowana wyłącznie koniecznością realizacji zadań z zakresu obronności państwa, co w pełni koresponduje z art. 7 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, zgodnie z którym realizacja zadań z zakresu obronności państwa należy do wszystkich organów władzy i administracji rządowej oraz innych organów i instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i innych podmiotów, a także do każdego obywatela, w zakresie określonym w ustawach.

Art. 3 projektu precyzuje cele systemu kierowania, w tym jego ramowy zakres zapewniający prawidłowe wykonywanie zadań związanych z kierowaniem bezpieczeństwem narodowym. Regulacja ta jest zgodna z dotychczasowymi rozwiązaniami i precyzuje m.in. potrzebę zapewnienia ciągłości podejmowania i przekazywania decyzji; monitorowania źródeł, rodzajów, kierunków i skali zagrożeń, reagowania na powstałe zagrożenia bezpieczeństwa na terytorium państwa oraz poza jego granicami.

System kierowania przygotowuje się w stanie stałej gotowości obronnej państwa. W okresie tym, gdy brak jest zewnętrznego zagrożenia, niezbędne jest podjęcie szeregu przedsięwzięć przygotowawczych, zapewniających terminową realizację zadań w stanie pełnej gotowości obronnej państwa. W stanie stałej gotowości obronnej państwa należy przeprowadzić przedsięwzięcia przygotowawcze obejmujące m.in: sporządzanie planów operacyjnych i programów obronnych, przygotowanie infrastruktury umożliwiającej funkcjonowanie systemu kierowania, zapewnienie współdziałania pomiędzy organami systemu kierowania. Obecnie opracowywanie planów operacyjnych i programów obronnych jest regulowane w przepisach wydanych na podstawie art. 27 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, określających warunki i tryb planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa realizowanych przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego, sposób ich nakładania oraz właściwość organów w tych sprawach, w tym ujętych w planowaniu operacyjnym i programach obronnych. Przedsięwzięcia mogą mieć różny zakres dla różnych organów i zależeć będą od zadań organów. Przykładowo organy realizujące zadania niejawne istotne dla bezpieczeństwa państwa będą musiały, oprócz np. przygotowania infrastruktury budowlanej, zrealizować przedsięwzięcia w zakresie zapewnienia ochrony, obrony i maskowania oraz osłony kontrwywiadowczej.

Projektowany art. 5 określa rodzaje stanowisk kierowania. Organy wchodzące w skład systemu kierowania mogą realizować swoje zadania w głównych stanowisk kierowania, tj. w stałej siedzibie (miejscu wykonywania zadań służbowych), a w razie potrzeby również w rezerwowym miejscu pracy (miejsce w innej lokalizacji często o charakterze niejawnym). Niektóre organy wykonujące istotne zadania dla bezpieczeństwa państwa mogą być przemieszczone ze stałej siedziby do zapasowego stanowiska kierowania. Są to obiekty tajne aktywowane wyłącznie na podstawie postanowienia Prezydenta RP o przejściu organów władzy publicznej na określone stanowiska kierowania (art. 10 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy). Zapasowe

stanowiska kierowania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów oraz ministrów i centralnych organów administracji rządowej, wskazanych przez Prezesa Rady Ministrów tworzą Zapasowe Stanowisko Kierowania Obroną Państwa. Identyfikacja podmiotów tworzących Zapasowe Stanowisko Kierowania Obroną Państwa będzie wynikała z ich zadań na okres działań wojennych. Główne stanowiska kierowania najważniejszych osób w państwie, tj. Prezydenta RP, Prezesa Rady Ministrów, Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu oraz ministrów i centralnych organów administracji rządowej, wskazanych przez Prezesa Rady Ministrów, tworzą Główne Stanowisko Kierowania Obroną Państwa. Celem jego utworzenia jest m.in. zapewnienie właściwego obiegu informacji dla procesów decyzyjnych związanych z bieżącą działalnością państwa w warunkach zagrożenia. Decyzję o przejściu na rezerwowe miejsca pracy podejmują organy funkcjonujące na głównym stanowisku kierowania. Rejony Głównego Stanowiska Kierowania Obroną Państwa oraz Zapasowego Stanowiska Kierowania Obroną Państwa są terytorium (obszarem) obejmującym rozlokowane obiekty wchodzące w skład stanowisk kierowania obroną państwa. Celem tworzenia rejonów jest podejmowanie skoordynowanych działań dla zapewnienia bezpieczeństwa stanowisk kierowania. Zasady tworzenia i rejonów Głównego Stanowiska Kierowania Obroną Państwa oraz Zapasowego Stanowiska Kierowania Obroną Państwa są niejawne.

Główne stanowiska kierowania przygotowuje się w stałych siedzibach organów. Rezerwowe miejsca pracy przygotowuje się w obiektach, w tym budynkach będących w trwałym zarządzie urzędu obsługującego organ, lub przydzielonych temu organowi w ramach świadczeń na rzecz obrony. Celem zapewnienia bezpieczeństwa i skuteczności działań, rezerwowe miejsca pracy dla organów tworzących Główne Stanowisko Kierowania Obroną Państwa, organizuje się w pomieszczeniach wyposażonych w urządzenia, instalacje i sprzęt, których działanie jest niezależne od ogólnodostępnej infrastruktury techniczno-użytkowej (art. 6 projektu). Podobne rozwiązania są stosowane dla Zapasowego Stanowiska Kierowania Obroną Państwa.

Celem projektowanego art. 7 jest określenie organów odpowiedzialnych za przygotowanie głównego stanowiska kierowania. W stałej siedzibie są to kierownicy urzędów obsługujących te organy (z wyłączeniem organów dowodzenia Siłami Zbrojnymi). Odpowiedzialność, za przygotowanie rezerwowych miejsc pracy została rozdzielona i zróżnicowana. Dla Prezydenta RP, Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu oraz Prezesa Rady Ministrów rezerwowe miejsca pracy przygotowuje minister właściwy do spraw wewnętrznych w lokalizacjach (miejscach) wskazanych odpowiednio przez Szefa Biura Bezpieczeństwa

Narodowego, Szefa Kancelarii Sejmu, Szefa Kancelarii Senatu oraz Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. We wskazanych przypadkach lokalizacja obiektów musi podlegać uzgodnieniu z uwagi na zadania realizowane przez Prezydenta RP, Marszałków Sejmu i Senatu oraz Prezesa Rady Ministrów. Dla pozostałych organów administracji rządowej lokalizacja jest uzgodniona z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, a dla organów wykonawczych samorządu terytorialnego w lokalizacji uzgodnionej z właściwym wojewodą. W przypadku gdy urzędy nie posiadają w trwałym zarządzie budynków z pomieszczeniami odpowiednimi na rezerwowe miejsce pracy, przewidziano możliwość składania wniosków o przydział takich budynków, w trybie świadczeń na rzecz obrony. Na urzędy i instytucje państwowe, przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne, a także osoby fizyczne może być nałożony obowiązek świadczeń rzeczowych, polegających na oddaniu do używania posiadanych nieruchomości na cele przygotowania obrony państwa (art. 628 ust. 1 ustawy o obronie Ojczyzny). Organizacja i przygotowanie stanowisk kierowania dla organów dowodzenia Siłami Zbrojnymi regulują przepisy wewnętrzne resortu obrony narodowej i mają charakter niejawni.

Projektowany art. 8 wskazuje organy, które przygotowują zapasowe stanowiska kierowania dla niektórych organów mających istotne znaczenie w sprawach obronności państwa oraz zasady uzgodnień tych stanowisk. Przyjęty tryb uzgodnień jest podyktowany względami bezpieczeństwa, w tym zapewnienia właściwej lokalizacji i ochrony obiektów.

Realizację zadań w ramach przygotowania stanowisk kierowania finansuje się z części budżetu państwa organu, który będzie funkcjonował na tych stanowiskach, w ramach zaplanowanych na dany rok wydatków budżetowych (art. 9 projektu). Co do zasady, każdy organ powinien finansować wydatki z własnego budżetu. Od tej zasady są wyjątki z uwagi na zadania organów realizowane na czas działań wojennych i potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa tych obiektów. Finansowanie zadań związanych z przygotowaniem rezerwowych miejsc pracy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu oraz Prezesa Rady Ministrów należy do ministra właściwego do spraw wewnętrznych, natomiast finansowanie zadań związanych z przygotowaniem zapasowych stanowisk kierowania organów tworzących Zapasowe Stanowisko Kierowania Obroną Państwa oraz Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu należy do Ministra Obrony Narodowej.

Art. 10 projektu wskazuje na szczególną rolę Prezesa Rady Ministrów w ramach przygotowywania systemu kierowania, który w tym w obszarze współdziała z Prezydentem RP, Marszałkiem Sejmu i Senatu oraz innymi organami w zakresie zadań związanych z przygotowaniem systemu kierowania oraz koordynuje zadania dla różnych organów w tym

przygotowanie, wdrożenie i utrzymanie systemu łączności na potrzeby systemu kierowania. Należy zauważyć, że system łączności jest rozproszony między różnymi resortami, w tym w obszarze bezpieczeństwa jest odmiennie zbudowany w resorcie spraw wewnętrznych i resorcie obronie narodowej. Stąd też szczególna rola Prezesa Rady Ministrów w zakresie przygotowania, wdrożenia i utrzymania systemu łączności, koordynowania zadań poszczególnych ministrów, a w razie potrzeby rozstrzygania sporów kompetencyjnych między tymi ministrami zgodnie z art. 5 pkt 7 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów. W projekcie zawarto również regulację, że ramach przygotowywania systemu kierowania w zakresie systemów łączności organy mogą wykorzystywać rozwiązanie przyjęte dla systemów łączności na potrzeby obronne państwa zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 27 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (art. 12 projektu).

Oprócz Prezesa Rady Ministrów szczególną rolę w ramach przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym ma minister właściwy do spraw wewnętrznych. Jego zadania określa art. 11 projektu, a jego szczególna rola wynika z zadań jakie ciąży na resorcie spraw wewnętrznych i administracji (w tym jednostkach podporządkowanych np. Policji, Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego) oraz w związku z zakresem przygotowania i realizacją zadań określonych w Planie Reagowania Obronnego RP. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w odniesieniu do głównych stanowisk kierowania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu i Prezesa Rady Ministrów przygotowuje rezerwowe miejsca pracy, w zakresie uzgodnionym odpowiednio z Szefem Biura Bezpieczeństwa Narodowego, Szefem Kancelarii Sejmu, Szefem Kancelarii Senatu i Szefem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Uzgodnieniu podlega m.in. stan wyposażenia obiektu z uwagi na zadania realizowane przez Prezydenta RP, Marszałków Sejmu i Senatu oraz Prezesa Rady Ministrów.

W art. 13 projekt wprowadza regulację w sprawie zapewnienia ciągłości przekazywania decyzji organów uprawnionych do uruchomienia realizacji zadań na potrzeby obronności państwa, w tym ujętych w Planie Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej. Obecnie brak jest tego typu regulacji na poziomie ustawowym, a istniejące rozwiązania w aktach wykonawczych nie są adekwatne do potrzeb zidentyfikowanych i wynikających z trwającego konfliktu w Ukrainie. W projekcie przewidziano, że poza administracją rządową i samorządową, system stałych dyżurów tworzą również Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałek Sejmu i Marszałek Senatu.

Doświadczenia związane z problemami komunikacyjnymi w sytuacji wlotu obcych obiektów latających w polską przestrzeń powietrzną wymagają odrębnej regulacji prawnej. Przyjęto, że Prezes Rady Ministrów, poza system stałych dyżurów, będzie przekazywał niezwłocznie Prezydentowi RP informacje o:

- a) zidentyfikowanych zagrożeniach mogących mieć istotne znaczenie dla bezpieczeństwa państwa,
- b) zidentyfikowanych zagrożeniach mogących mieć istotne znaczenie dla międzynarodowej pozycji Rzeczypospolitej Polskiej,
- c) rodzaju i rezultatach działań podejmowanych w celu przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa państwa oraz usuwania skutków ich wystąpienia.

Sposób przekazania informacji określony zostanie w porozumieniu zawartym pomiędzy Prezydentem RP i Prezesem Rady Ministrów. Zapewnienie bezpośredniej komunikacji jest niezbędne dla wypracowania szybkich procesów decyzyjnych m.in. w obszarze użycia Sił Zbrojnych RP. Inne organy ujęte w systemie kierowania bezpieczeństwem państwa mogą podjąć również indywidualne decyzje o potrzebie wypracowania szybkich kanałów komunikacyjnych. Zagadnienia te uregulowano w art. 49 pkt 7 projektu poprzez dodanie art. 24a.

W art. 14 przewidziano delegację dla Rady Ministrów do określenia, w drodze rozporządzenia: 1) sposobu organizacji systemu kierowania oraz warunków realizacji przedsięwzięć w ramach tego systemu; 2) sposobu i warunków przygotowania i funkcjonowania stanowisk kierowania w zależności od potrzeb występujących na tych stanowiskach; 3) sposobu organizacji systemu stałych dyżurów na potrzeby systemu kierowania oraz czynności podejmowanych przez poszczególne organy w zakresie tworzenia systemu stałych dyżurów. W projekcie wskazano też wytyczne, którymi Rada Ministrów ma się kierować przy opracowywaniu rozporządzenia, tj. kierować się potrzebą zapewnienia zewnętrznego bezpieczeństwa państwa oraz sprawności i niezawodności funkcjonowania organów państwa na stanowiskach kierowania, sprawowania ogólnego kierownictwa w dziedzinie obronności oraz uwzględniając poszczególne stany gotowości obronnej państwa.

2. Ustalenie stanów gotowości obronnej państwa i zasad wymiany informacji.

Obecnie brak jest tego typu regulacji na poziomie ustawowym, a istniejące rozwiązania w aktach wykonawczych do ustawy o obronie Ojczyzny (art. 27 ust. 2 pkt 3) są niedostosowane do obecnych zagrożeń, w tym o charakterze hybrydowym.

W art. 15 projektu przyjęto nowe rozwiązania stanów gotowości obronnej państwa. Obowiązujący akt wykonawczy do art. 27 ust. 2 pkt 3 ustawy o obronie Ojczyzny wprowadził oprócz pojęcia stałej gotowości obronnej państwa, pojęcie stanu gotowości czasu kryzysu oraz stanu gotowości obronnej państwa czasu wojny. Doświadczenia wynikające z konfliktów o charakterze hybrydowym wskazują, że optymalnym rozwiązaniem są dwa stany: stan stałej gotowości obronnej państwa oraz stan pełnej gotowości obronnej państwa.

W art. 16 projektu wyszczególnione są zadania do wykonania w czasie pokoju w stanie stałej gotowości obronnej państwa. Są to m.in. zadania planistyczne, organizacyjne, szkoleniowe i kontrolne, mające na celu utrzymywanie w sprawności systemu obronnego państwa, w tym zapewnienie funkcjonowania systemu powiadamiania i alarmowania oraz systemu stałych dyżurów. W czasie tym należy też być w gotowości do podejmowania działań mających na celu przeciwdziałanie i usuwanie skutków zagrożeń hybrydowych o charakterze militarnym i niemilitarnym prowadzonych w formie jawnej lub skrytej, w szczególności ataków cybernetycznych (incydentów), działań dezinformacyjnych, presji ekonomicznej, użycia wojsk obcych lub niezidentyfikowanych uzbrojonych formacji. Z powyższego wynika bardzo ważne założenie, odnoszące się w praktyce do zagrożeń hybrydowych, zgodnie z którym w stanie stałej gotowości obronnej państwa, mogą być podjęte działania przygotowujące do rozwinięcia Wojennego Systemu Dowodzenia w zakresie wynikającym z dokumentów zatwierdzonych przez Prezydenta RP. Takie ujęcie stanów gotowości obronnej państwa pozwoli na elastyczne reagowanie na narastające zagrożenia przy jednoczesnej minimalizacji skutków społecznych i gospodarczych.

W art. 17 przewidziano możliwość przeprowadza się ćwiczeń symulacyjnych w celu zapoznania najwyższych władz państwowych z procedurami reagowania na zagrożenia wymagające uruchomienia systemu obronnego państwa oraz doskonalenia i weryfikacji tych procedur (tzw. TTX). Ćwiczenia organizuje Minister Obrony Narodowej we współpracy z Szefem Biura Bezpieczeństwa Narodowego, a program ćwiczeń zatwierdza Prezydent

Rzeczypospolitej Polskiej. Ćwiczenia przeprowadza się stosownie do potrzeb oraz w terminie 6 miesięcy od powołania nowej Rady Ministrów.

Zgodnie z art. 146 ust. 4 pkt 11 Konstytucji Rada Ministrów sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie obronności kraju. Zadanie to rozstało uszczegółowione w art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o bronie Ojczyzny gdzie wskazano m.in., że w ramach sprawowania ogólnego kierownictwa w dziedzinie obronności kraju, zadaniem Rady Ministrów jest utrzymywanie stałej gotowości obronnej państwa, wnioskowanie do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o jej podwyższanie w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny oraz o jej obniżanie stosownie do zmniejszania stopnia zagrożenia. Przepis art. 18 projektu dodatkowo doprecyzowuje zadania Rady Ministrów w tym zakresie, wskazując m.in., że Rada Ministrów uruchamia zadania związane z podwyższaniem gotowości obronnej państwa, w tym dotyczące: sprawdzenia elementów systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa; aktualizacji planów i procedur; przeglądu zasobów osobowych i materiałowych. Podobnie jak w przypadku systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, realizację zadań związanych ze stanami gotowości obronnej państwa koordynuje Prezes Rady Ministrów, a w dalszej kolejności stosownie do kompetencji ministrowie, wojewodowie, starostowie i prezydenci miast na prawach powiatów.

Projekt ustawy w art. 19 ust. 1 przewiduje rozwiązanie, zgodnie z którym stan pełnej gotowości obronnej państwa wprowadza się w celu przeciwdziałania wystąpieniu bezpośredniego, zewnętrznego zagrożenia państwa lub gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji. Zaproponowane w projekcie ustawy przesłanki wprowadzenia stanu pełnej gotowości obronnej państwa pokrywają się częściowo z konstytucyjnymi przesłankami zarządzenia mobilizacji i użycia Sił Zbrojnych przewidzianymi w art. 136 Konstytucji, zgodnie z którym w razie bezpośredniego, zewnętrznego zagrożenia państwa Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, zarządza powszechną lub częściową mobilizację i użycie Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz z przesłankami wprowadzenia stanu wojennego wyrażonymi w art. 229 Konstytucji, zgodnie z którym w razie zewnętrznego zagrożenia państwa, zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji, Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów może wprowadzić stan wojenny na części albo na całym terytorium państwa. Kierując się jednak koniecznością zastosowania elastycznych rozwiązań normatywnych, które gwarantowałyby możliwość adekwatnego reagowania na możliwe i trudne do przewidzenia zagrożenia proponuje się, aby wprowadzenie stanu pełnej gotowości obronnej państwa było

możliwe jeszcze przed faktycznym wystąpieniem konstytucyjnych przesłanek warunkujących możliwość zarządzenia mobilizacji i użycia Sił Zbrojnych oraz wprowadzenia stanu wojennego, a więc wówczas gdy istnieje tylko niebezpieczeństwo wystąpienia bezpośredniego, zewnętrznego zagrożenia państwa. Proponuje się zatem, aby wprowadzenie stanu pełnej gotowości obronnej państwa było możliwe w celu przeciwdziałania wystąpieniu bezpośredniego, zewnętrznego zagrożenia państwa. Należy ponadto podkreślić, że oba przytoczone przepisy Konstytucji, art. 136 oraz art. 229 stanowią o zewnętrznym zagrożeniu państwa. Tym samym źródło owego zagrożenia musi znajdować się poza granicami RP i nie jest możliwe skorzystanie z dyspozycji tych przepisów w razie wystąpienia zagrożenia o charakterze wewnętrznym (np. masowych rozruchów), to samo odnosi się do projektowanego przepisu ustawy w zakresie wprowadzania stanu pełnej gotowości obronnej państwa. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, iż – odmiennie niż w wypadku przesłanek wprowadzenia stanu wojennego – zagrożenie uzasadniające zarządzenie mobilizacji i użycia Sił Zbrojnych, jak i przewidziana w projektowanej ustawie możliwość wystąpienia takiego zagrożenia muszą mieć charakter bezpośredni, co oznacza, iż charakter tego zagrożenia jest rzeczywisty. Przykładowo można wskazać, że wprowadzenie stanu pełnej gotowości obronnej państwa będzie możliwe po uzyskaniu informacji wywiadowczych o planowanej przez państwo sąsiednie koncentracji wojsk tego państwa w pobliżu granicy Polski. Alternatywną przesłanką stwarzającą możliwość wprowadzenia stanu pełnej gotowości obronnej państwa, przewidzianą w projektowanym art. 19 ust. 1 projektu, jest przesłanka wyrażona również w art. 229 Konstytucji warunkująca wprowadzenie stanu wojennego w sytuacji gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji. Przesłanka ta, przy podejmowaniu decyzji o wprowadzeniu stanu pełnej gotowości obronnej państwa, będzie mogła zostać zastosowana na przykład w sytuacji gdy w wyniku realizacji zobowiązań sojuszniczych Polska znajdzie się w stanie wojny z innym państwem, które nie zagraża jej terytorium, w związku z czym wprowadzenie stanu wojennego nie jest konieczne. Reasumując, konstrukcja art. 19 ust. 1 projektowanej ustawy jest uzasadniona koniecznością wprowadzenia stopniowości skali zagrożeń na płaszczyźnie normatywnej, która w połączeniu z obowiązującymi przepisami Konstytucji w tym zakresie pozwoli na elastyczne i adekwatne reagowanie organów państwa na możliwe i trudne do przewidzenia zagrożenia bezpieczeństwa państwa o charakterze zewnętrznym. W stanie pełnej gotowości obronnej państwa realizuje się zadania umożliwiające pełne rozwinięcie systemu obronnego państwa. Zadania te wynikają z Planu Reagowania Obronnego RP. Uruchomienie systemu obronnego państwa następuje z chwilą wejścia w życie postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wprowadzeniu

stanu pełnej gotowości obronnej państwa. Należy podkreślić że stan wojenny może być wprowadzony zarówno w stanie stałej gotowości obronnej państwa, jak i stanie pełnej gotowości obronnej państwa.

Postanowienie Prezydenta RP o wprowadzeniu albo zmianie określonego stanu gotowości obronnej państwa ogłasza się w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (art. 20 ust. 2 projektu).

3. Planowanie operacyjne

Do chwili obecnej problematyka Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej RP nie była uregulowana w drodze ustawowej, pomimo, że jest dokumentem wykonawczym do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego i stanowi dyrektywną podstawę do opracowania Planu Reagowania Obronnego RP oraz narodowych planów użycia Sił Zbrojnych RP do obrony państwa.

W projektowanym art. 21 ust. 2 określono zakres regulacji Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej RP, który obejmuje m.in. strategiczną analizę środowiska bezpieczeństwa i jego charakterystykę, w tym uwarunkowania polityczne i dyplomatyczne, militarne, ekonomiczne, społeczne, informacyjne, główne zagrożenia bezpieczeństwa państwa, sytuacje planistyczne z zamiarem reagowania obronnego uwzględniającego układ militarny i pozamilitarny, cele polityczne precyzujące dążenia wynikające z interesów narodowych i celów strategicznych, polityczne środki ciężkości oraz polityczny pożądany stan końcowy zakończenia operacji obronnej. Sposób realizacji zadań przez Siły Zbrojne musi odzwierciedlać cele strategiczne polityki państwa. Są to tzw. polityczne środki ciężkości czyli zidentyfikowane istotne obszary (cele) obejmującymi w szczególności zdolności i zasoby decydujące o osiągnięciu założeń politycznych w kontekście możliwości, wymagań i zagrożeń.

Wymienione elementy wraz z ich analizą stanowią podstawę do procesów planistycznych w ramach narodowych planów użycia Sił Zbrojnych RP do obrony państwa. Przyjęto więc również regulację, że w przypadkach wymagających dokonania zmian w narodowych planach użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa oraz w sytuacjach planistycznych określonych w Polityczno-Strategicznej Dyrektywie Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może wystąpić do Prezesa Rady Ministrów z wnioskiem o dokonanie jej aktualizacji. Na podstawie Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej opracowuje się Plan Reagowania

Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej oraz narodowe plany użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa (art. 22).

W art. 23 i art. 24 projektowanej ustawy uregulowano proces opracowywania narodowych planów użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny. Plany te opracowywane są dla sytuacji planistycznych określonych w Polityczno-Strategicznej Dyrektywie Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej i zatwierdzane przez Prezydenta RP. Dla zapewnienia właściwego procesu decyzyjnego, przyjęto w projekcie, że na wstępnym etapie opracowania planów, Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego zapoznaje Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego z koncepcjami narodowych planów użycia Sił Zbrojnych. Zarówno narodowe plany użycia jak i ich koncepcje opracowywane są przez Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Istotną regulacją przyjętą w projekcie, jest nałożenie na Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego obowiązku zapewnienia wykonalności narodowych planów użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa przez dokonywanie stałych przeglądów i aktualizacji tych planów w przypadkach zmian w środowisku bezpieczeństwa, strukturach organizacyjnych i dowodzenia w Siłach Zbrojnych oraz zidentyfikowania nowych zagrożeń. Istotne zmiany w planach muszą być zatwierdzone przez Prezydenta RP. W pozostałych sytuacjach, tj. w przypadkach określonych w Polityczno-Strategicznej Dyrektywie Obronnej RP, Minister Obrony Narodowej informuje Prezydenta RP o dokonaniu zmian.

W art. 25 projektowanej ustawy uregulowano zasady opracowywania Planu Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej. Plan jest dokumentem planistycznym dla układu pozamilitarnego opracowywanym w stanie stałej gotowości obronnej państwa w celu przygotowania do skoordynowanego reagowania na zagrożenia dla bezpieczeństwa państwa, które wynikają z sytuacji planistycznych określonych w Polityczno-Strategicznej Dyrektywie Obronnej RP. Plan Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje m.in.: ocenę zewnętrznych zagrożeń bezpieczeństwa państwa w odniesieniu do poszczególnych działów administracji objętych planowaniem operacyjnym wraz z zamiarem reagowania obronnego, zestaw lub zestawy zadań operacyjnych przeznaczonych do wykonania przez właściwe organy, terminy i zidentyfikowane ryzyka w realizacji poszczególnych zadań operacyjnych oraz podmioty wiodące i podmioty współuczestniczące w ich realizacji, przedsięwzięcia (zadania) i procedury dotyczące podwyższania gotowości obronnej państwa oraz związane z przygotowaniem i funkcjonowaniem systemu kierowania bezpieczeństwem państwa, w tym obroną państwa, założenia przyjęte w ramach przedsięwzięć systemu zarządzania kryzysowego

wynikające z członkostwa Polski w organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego. Wskazane powyżej przedsięwzięcia stanowią podstawę do opracowania planów operacyjnych w administracji rządowej i samorządowej. Przyjęto, że Plan Reagowania Obronnego RP sporządza Minister Obrony Narodowej, na podstawie ustaleń przyjętych w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego oraz Polityczno-Strategicznej Dyrektywie Obronnej RP. Projekt planu jest uprzednio uzgadniany z ministrami kierującymi działami administracji rządowej w zakresie ich właściwości, a następnie z Szefem Biura Bezpieczeństwa Narodowego, Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz z Szefem Agencji Wywiadu.

Projektowana ustawa wprowadza stałe plany obrony przygotowywane w celu przeciwdziałania zagrożeniom wymagającym podjęcia natychmiastowych działań w stanie stałej gotowości obronnej państwa lub w stanie pełnej gotowości obronnej państwa (art. 26). W stałych planach obrony określa się, w szczególności, wydzielone siły oraz zadania Sił Zbrojnych, podejmowane w ramach operacji wojskowych. W stałych planach obrony ograniczona została wielkość wydzielanych sił (przeznaczonych do realizacji określonych w planie zadań) do poziomu oddziałów i pododdziałów. Założono, że wydzielenie i użycie jednostek nie może zagrozić utrzymaniu ich zdolności do realizacji zadań przewidzianych w narodowych planach użycia Sił Zbrojnych. Dlatego też, stałe plany obrony jako odrębne dokumenty planistyczne od narodowych planów użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa, muszą być z nimi ściśle powiązane i skoordynowane zarówno na etapie ich opracowywania jak i wykonania (użycia Sił Zbrojnych). Stałe plany obrony dotyczące działania wydzielonych sił (art. 29 ust. 1–3) opracowuje Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, z wyjątkiem planów dotyczący Wojsk Cyberprzestrzeni (art. 30 ust. 1), które opracowuje Dowódca Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni oraz Wojsk Specjalnych (art. 31 ust. 1), które opracowuje Dowódca Wojsk Specjalnych. Rozróżnienie to wynika z specyfiki działania Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni oraz Wojsk Specjalnych. Stałe plany obrony stanowią podstawę do opracowania przez właściwych dowódców planów działania zatwierdzanych przez Ministra Obrony Narodowej. Plany działania są dokumentami opracowywanymi na niższych poziomach dowodzenia (będzie to np. jednostka GROM w przypadku Wojsk Specjalnych) zgodnie z założeniami przyjętymi w stałym planie obrony.

4. Reagowanie obronne

Reagowanie obronne oznacza aktywowanie określonych założeń planistycznych przyjętych na etapie planowania operacyjnego zarówno w Siłach Zbrojnych jak i administracji

publicznej. Podstawowym założeniem projektowanej ustawy w warstwie reagowania obronnego jest stworzenie jasnych i precyzyjnych mechanizmów na poziomie normatywnym, które w połączeniu z obowiązującymi przepisami Konstytucji w tym zakresie pozwolą organom państwa oraz Siłom Zbrojnym RP na elastyczne i adekwatne reagowanie na możliwe i trudne do przewidzenia zagrożenia bezpieczeństwa państwa o charakterze zewnętrznym.

Przepis art. 27 ust. 1 projektu ustawy przewiduje możliwość uruchamiania wybranych elementów systemu obronnego (wynikających z zadań lub zestawów zadań wskazanych w Planie Reagowania Obronnego RP, planach operacyjnych administracji rządowej i samorządowej a także w planach wojskowych, w tym stałych planach obrony oraz narodowych planach użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa) w stanie stałej gotowości obronnej państwa, który jest utrzymywany w czasie pokoju, w przypadku możliwości wystąpienia zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa, w tym zagrożenia bezpośredniego, przed możliwym zarządzeniem mobilizacji lub wprowadzeniem stanu wojennego. Przepis ten realizując nadrzędny cel projektowanej regulacji ustawowej, jakim jest stworzenie jasnych i elastycznych rozwiązań normatywnych, które gwarantowałyby możliwość adekwatnego reagowania na możliwe i trudne do przewidzenia zagrożenia bezpieczeństwa zewnętrznego państwa, stwarza możliwość uruchamiania wybranych elementów systemu obronnego w czasie pokoju, precyzyjnie wskazując, że może to nastąpić w sytuacji gdy nie mamy jeszcze do czynienia z zewnętrznym zagrożeniem bezpieczeństwa państwa, w tym zagrożeniem bezpośrednim, a wyłącznie z możliwością wystąpienia tego zagrożenia w przyszłości. Zgodnie z projektowanym przepisem uruchamianie wybranych elementów systemu obronnego może poprzedzać potencjalne zastosowanie w przyszłości art. 136 Konstytucji (zarządzenie mobilizacji i użycia Sił Zbrojnych) lub art. 229 Konstytucji (wprowadzenie stanu wojennego). Zastosowana w tym przepisie konstrukcja stopniowości skali zagrożeń w połączeniu z wymienionymi przepisami Konstytucji stwarza organom państwa normatywne podstawy elastycznego i adekwatnego reagowania na wszelkie zagrożenia bezpieczeństwa państwa o charakterze zewnętrznym, które mogą wystąpić w przyszłości. Uruchomienie zadań wynikających z Planu Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej następuje na podstawie decyzji Prezesa Rady Ministrów.

Z art. 27 powiązana jest regulacja przewidziana w art. 40 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej poprzez dodanie w art. 2 pkt 1a. W przypadku wystąpienia zewnętrznego zagrożenia w stanie stałej gotowości obronnej państwa Minister Obrony Narodowej może polecić, na wniosek Szefa Sztabu Generalnego WP, o selektywnym

wprowadzeniu albo zmianie stanu gotowości bojowej wydzielonych pododdziałów lub oddziałów (czyli części wydzielonych wojsk a nie całych Sił Zbrojnych jak w przypadku wprowadzenia stanu wojennego), a także rozpoczęcie przygotowań do uruchomienia wojennego systemu dowodzenia Siłami Zbrojnymi, zgodnie z narodowymi planami użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa. Przewidziano odrębną regulację dla stanu pełnej gotowości obronnej państwa. W stanie tym realizuje się zadania określone w Planie Reagowania Obronnego RP, z uwzględnieniem pierwszeństwa zadań wykonywanych w ramach zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych i wojsk sojusznicznych, w tym podnoszenia gotowości bojowej całych Sił Zbrojnych (w przypadku wprowadzenia stanu wojennego) oraz uruchamiania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym. W stanie pełnej gotowości obronnej państwa możliwe jest uruchamianie stałych planów obrony lub narodowych planów użycia Sił Zbrojnych niezależnie od wprowadzenia stanu wojennego lub ogłoszenia przez Sejm RP stanu wojny.

Projektowany przepis art. 28 jest ściśle powiązany z art. 136 Konstytucji RP, zgodnie z którym Prezydent Rzeczypospolitej zarządza powszechną lub częściową mobilizację i użycie Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Prezesa Rady Ministrów. Projektowany przepis precyzuje niezbędne elementy wniosku składanego Prezydentowi. Proponuje się, aby wniosek ten określał w szczególności: 1) nazwę właściwego narodowego planu użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa; 2) dzień, w którym plan operacji obronnej staje się podstawą do realizacji zaplanowanych zadań; 3) dzień rozpoczęcia mobilizacji i jej zakres; 4) szczegółowe zasady użycia środków przymusu bezpośredniego, broni i innego uzbrojenia; 5) uzasadnienie wniosku. Bardzo ważnym założeniem jest przyjęcie, że z dniem wejścia w życie postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o zarządzeniu mobilizacji lub użyciu Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej narodowy plan użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa przekształca się w plan operacji obronnej. Uwzględniając obecne realia, w ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, konieczna jest rezygnacja z planu operacyjnego użycia Sił Zbrojnych, jako bytu odrębnego od narodowych planów użycia Sił Zbrojnych, i zastąpienie go planem operacji obronnej. Wyniki krajowych ćwiczeń oraz doświadczenia z wojny prowadzonej w Ukrainie wyraźnie wskazują, że najważniejszą sprawą jest czas i elastyczność działania. Niewłaściwą jest więc regulacja wymagająca opracowywania planu operacyjnego użycia wojsk dopiero po mianowaniu Naczelnego Dowódcy SZ, który może zostać mianowany

po wprowadzeniu stanu wojennego. Układ militarny oraz pozamilitarny muszą reagować na zagrożenia na bazie istniejących dokumentów i przewidzianych sytuacji. Z tego też względu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej już w postanowieniu o użyciu Sił Zbrojnych może wskazywać jeden z narodowych planów użycia Sił Zbrojnych, na podstawie którego prowadzone będą działania umożliwiające przeciwstawienie się zagrożeniom zewnętrznym. Z chwilą wydania przez Prezydenta RP tego postanowienia, jeden z narodowych planów użycia Sił Zbrojnych stawał się będzie planem operacji obronnej. Plan operacji obronnej będzie podstawą do realizacji zaplanowanych zadań zgodnie z obowiązującym w Siłach Zbrojnych systemem kierowania i dowodzenia lub wojennym systemem dowodzenia, po mianowaniu Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych. Zgodnie z założoną koncepcją elastycznego reagowania wskazane powyżej zadania mogą być realizowane w stanie stałej gotowości obronnej państwa lub w stanie pełnej gotowości obronnej państwa.

W art. 29 przewidziano możliwość uruchamiania stałych planów obrony w przypadku gdy nie występują konstytucyjne przesłanki zarządzenia mobilizacji lub użycia Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej (art. 136 Konstytucji), oddziały lub pododdziały Sił Zbrojnych mogą zostać wydzielone, przemieszczone lub użyte w rejonie zagrożenia zgodnie ze stałymi planami obrony. Stałe plany obrony będą uruchamiane, gdyż skala zidentyfikowanego zewnętrznego zagrożenia jest realne ale niewielka, co nie uzasadnia aktywowania planów użycie Sił Zbrojnych do obrony państwa. Istotą stałych planów obrony (nie dotyczą one działań z art. 136 Konstytucji RP) jest przyspieszenie w określonych przypadkach procesów decyzyjnych związanych z wyprowadzeniem uzbrojonych wojsk z koszar i zgodą na podjęcie działań bojowych. Co do zasady, decyzja o wyprowadzeniu uzbrojonego wojska z koszar w rejon operacyjnego przeznaczenia jest kompetencją Prezydenta RP w ramach prawa do wydania postanowienia i użyciu Sił Zbrojnych. Z uwagi na specyfikę stałych planów obrony wymagających pilnego działania w artykule tym rozgraniczono wydzielenie i przemieszczenie oddziałów lub pododdziałów Sił Zbrojnych w rejon zagrożenia od ich użycia w rozumieniu zgody na użycie siły czyli podjęcie działań bojowych. Wydzielenie i przemieszczenie oddziałów lub pododdziałów Sił Zbrojnych w rejon zagrożenia może nastąpić w szczególności w przypadku koncentracji pododdziałów wojsk obcych lub niezidentyfikowanych uzbrojonych formacji w rejonie granicy państwa. Do tych działań, w ramach stałych planów obrony, wystarczająca jest decyzja Ministra Obrony Narodowej i poinformowanie Prezydenta RP. Użycie Sił Zbrojnych (zgoda na użycie siły) wymaga postanowienia Prezydenta RP. Przewidziano następujące najistotniejsze przypadki użycia Sił

Zbrojnych: 1) koncentracji pododdziałów wojsk obcych lub niezidentyfikowanych uzbrojonych formacji w rejonie granicy państwa w sile pozwalającej na przeprowadzenie bezpośredniego ataku; 2) nieuprawnionego przekroczenia granicy państwa przez pododdziały wojsk obcych lub niezidentyfikowane uzbrojone formacje; 3) ostrzelania terytorium państwa przez obce wojska lub niezidentyfikowane uzbrojone formacje; 4) potrzeby współdziałania Sił Zbrojnych z wojskami sojuszniczymi na terytorium państwa z uwagi na zidentyfikowane zagrożenia, gdy wynika to z umów międzynarodowych. Postanowienie o użyciu w rejonie zagrożenia oddziałów lub pododdziałów Sił Zbrojnych następuje na wniosek Ministra Obrony Narodowej. Zakłada się, że stałe plany obrony mogą być usadawiane w stanie stałej gotowości obronnej państwa, niezbędne jest więc ogłoszenie postanowienia Prezydenta RP w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Wyjątkiem od tej zasady są działania podejmowane w ramach stałych planów obrony przez Wojska Obrony Cyberprzestrzeni oraz Wojska Specjalne z uwagi na niejawnny i specyficzny charakter działania tych wojsk. Każdorazowo po zakończeniu działań w ramach stałych planów obrony, Minister Obrony Narodowej powiadamia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o ich zakończeniu i przebiegu.

Szczegółowe regulacje do prowadzenia działań w ramach stałych planów obrony, przewidziano dla Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni (art. 30). Pojęcie cyberprzestrzeni zawarte w projekcie jest tożsame z definicją cyberprzestrzeni z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny oraz art. 2 ust. 1b ustawy z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej. Jednym z zadań Dowódcy Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni jest prowadzenie działań i operacji w cyberprzestrzeni (art. 23 ust. 2 pkt 5 ustawy o obronie Ojczyzny). Wojska Obrony Cyberprzestrzeni jako specjalistyczny komponent Sił Zbrojnych są właściwe do realizacji pełnego spektrum działań w cyberprzestrzeni, w szczególności w zakresie proaktywnej ochrony oraz aktywnej obrony elementów i zasobów cyberprzestrzeni kluczowych z punktu widzenia Sił Zbrojnych (art. 15 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny). Stałe plany obrony dla Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni odnoszą się wyłącznie do działań obronnych z zakresu aktywnej obrony. Oprócz działań obronnych Wojska Obrony Cyberprzestrzeni prowadzą w cyberprzestrzeni działania ochronne, w tym z zakresu proaktywnej ochrony, które są wykonywane w ramach bieżącej działalności Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni i z tego względu nie wymagają one regulacji w postaci stałego planu obrony. Stałym planem nie objęto również działań rozpoznawczych oraz działań ofensywnych (realizowanych w szczególności przez inne

służby, w tym z wykorzystaniem zespołów zadaniowych). W projekcie ustawy oraz w ustawie o obronie Ojczyzny w odniesieniu do działań Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni brak jest odniesienia do pojęcia incydentów w rozumieniu ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (zwanej dalej „uoksc”), gdyż zawężyłoby to zakres zadań realizowanych przez ww. specjalistyczny komponent Sił Zbrojnych w zakresie aktywnej obrony, o której mowa w art. 15 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny. Jest to podejście spójne z przepisami uoksc, gdyż ww. ustawa jednoznacznie oddziela działania z zakresu obsługi incydentów od działań militarnych realizowanych w przypadku zagrożenia cyberbezpieczeństwa powodującego konieczność prowadzenia działań obronnych (w których wskazano, że to Minister Obrony Narodowej jest odpowiedzialny za zapewnienie zdolności Siłom Zbrojnym Rzeczypospolitej Polskiej w układzie krajowym, sojuszniczym i koalicyjnym do prowadzenia działań militarnych w przypadku zagrożenia cyberbezpieczeństwa powodującego konieczność działań obronnych oraz za koordynację, we współpracy z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i ministrem właściwym do spraw informatyzacji, realizacji zadań organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w czasie stanu wojennego dotyczących działań obronnych w przypadku zagrożenia cyberbezpieczeństwa, art. 52 pkt 2 i pkt 8 uoksc). Wojska Obrony Cyberprzestrzeni prowadzą działania obronne w celu przeciwdziałania niepożądanemu oddziaływaniu na elementy lub zasoby cyberprzestrzeni kluczowe z punktu widzenia Sił Zbrojnych, podejmowane przez osoby nieuprawnione m. in. próby: 1) uzyskiwania dostępu do informacji przez podłączanie się do sieci telekomunikacyjnej lub przełamywania lub omijania elektronicznych, magnetycznych, informatycznych lub innych szczególnych jej zabezpieczeń; 2) niszczenia, uszkodzania, usuwania lub zmieniania w systemie teleinformatycznym zapisu istotnej informacji lub uniemożliwiania albo znacznego utrudniania zapoznania się z nią. W odniesieniu do działań realizowanych przez Wojska Obrony Cyberprzestrzeni w ramach stałego planu obrony wskazano, że decyzję o konieczności ich prowadzenia podejmuje Minister Obrony Narodowej. Rozwiązanie to z jednej strony zapewnia zminimalizowanie czasu reakcji w przypadku ataku na bronione przez Siły Zbrojne systemy teleinformatyczne, z drugiej zaś zapewnia sprawowanie cywilnej kontroli nad Siłami Zbrojnymi. Konstrukcja projektowanego przepisu gwarantuje, iż przedmiotowe uprawnienie będzie miało zastosowanie wyłącznie: 1) do prowadzonych działań w cyberprzestrzeni dotyczących obrony aktywnej, 2) w celu przeciwdziałania zagrożeniom wymagającym podjęcia natychmiastowych działań w stanie stałej gotowości obronnej państwa lub w stanie pełnej gotowości obronnej państwa i to tylko pod warunkiem, że będą one realizowane w oparciu o zweryfikowany, uzgodniony

z uprawnionymi podmiotami oraz zatwierdzony przez Prezydenta RP, stały plan obrony. Uwzględniając powyższe można więc stwierdzić, że proponowane przepisy nie tworzą ryzyka działań lub sytuacji niepożądanych. Dodatkowo w projekcie określono możliwość nawiązywania przez Dowódcę Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, w zakresie działań obronnych, współpracy, z właściwymi w tym przedmiocie, organami i służbami, w tym służbami specjalnymi innych państw oraz organizacjami międzynarodowymi (pod warunkiem uzyskania zgody Prezesa Rady Ministrów). Rozwiązanie to pozwala zwiększyć zdolności (w tym skuteczność) do prowadzenia działań przez Wojska Obrony Cyberprzestrzeni, a tym samym zwiększyć poziom bezpieczeństwa krajowych systemów teleinformatycznych oraz przetwarzanych w nich informacji.

Wojska Specjalne prowadzą działania planowania i przygotowania operacyjnego, działania ochronne oraz działania rozpoznawczo-bojowe we wszystkich stanach gotowości obronnej państwa w celu przeciwdziałania zagrożeniom wymierzonym przeciwko obywatelom lub istotnym interesom Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami, samodzielnie lub współdziałając z właściwymi organami i służbami, w tym innych państw, a także z właściwymi organizacjami międzynarodowymi. Ze względu na zakładane cele, działania Wojsk Specjalnych mogą być prowadzone w sposób skryty lub niejawnym. Własne stałe plany obrony mają również Wojska Specjalne ale ich aktywacja ogranicza się do terenu kraju (art. 31 w zw. z art. 26 ust. 1 pkt 3).

Projekt ustawy zakłada, że Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, może wydać postanowienie o użyciu Wojsk Specjalnych w przypadku działań ochronnych lub prowadzenia działań rozpoznawczo-bojowych poza granicami państwa (art. 32). Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ma charakter niejawnym. Szereg działań Wojsk Specjalnych w szczególności w obszarze zagrożeń terrorystycznych oraz grup dywersyjnych może wymagać natychmiastowej reakcji. W przypadku niecierpiącym zwłoki Minister Obrony Narodowej może podjąć decyzję o użyciu Wojsk Specjalnych i niezwłocznie powiadomić o niej Prezesa Rady Ministrów oraz wystąpić z wnioskiem do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o jej zatwierdzenie. Możliwy katalog działań Wojsk Specjalnych prowadzonych poza granicami kraju jest odmienny od zakresu uregulowanego w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa. Z tego też względu do działań Wojsk Specjalnych nie stosuje się art. 2-5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa tylko regulacje określone w niniejszym projekcie ustawy.

Z uwagi na skryty lub niejawnych charakter niektórych działań Wojsk Specjalnych przewidziano możliwość wydatkowania środków finansowych na podstawie funduszu operacji Wojsk Specjalnych (art. 33). Z uwagi na specyfikę i niejawną charakter wydatków z funduszu operacji Wojsk Specjalnych założono, że Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia, stanowiące informacje niejawnie sposób tworzenia i dysponowania funduszem operacji Wojsk Specjalnych w szczególności sposób prowadzenia i kontrolowania gospodarki finansowej funduszu i właściwość organów wojskowych w tych sprawach, szczegółowe cele, na które mogą być przeznaczone środki funduszu, sposób dokumentowania wydatków z funduszu i zatwierdzania dowodów księgowych oraz sposób ewidencjonowania środków funduszu i przechowywania jego dokumentacji.

Obecna sytuacja bezpieczeństwa międzynarodowego wymaga podejmowania działań ochronnych przez Wojska Specjalne w ramach wsparcia Służby Ochrony Państwa (art. 34). Wojska Specjalne w ramach działań ochronnych mogą współdziałać ze Służbą Ochrony Państwa, przy realizacji zadań, o których mowa w art. 3 pkt 1 lit. a, c-f ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 325), na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami, w przypadku potrzeby zwiększenia zakresu ochrony bezpieczeństwa osób ochraniających w warunkach zagrożenia działaniami terrorystycznymi lub konfliktem zbrojnym. W celu realizacji współdziałania mogą być tworzone zespoły zadaniowe składające się z żołnierzy Wojsk Specjalnych oraz funkcjonariuszy Służby Ochrony Państwa. Decyzję o udziale żołnierzy Wojsk Specjalnych w składzie zespołu zadaniowego, niepodlegającą ogłoszeniu, wydaje Minister Obrony Narodowej, na wniosek Szefa Służby Ochrony Państwa. W ramach działania zespołu zadaniowego żołnierze Wojsk Specjalnych wykonują polecenia i rozkazy według procedur obowiązujących w Służbie Ochrony Państwa z uwzględnieniem taktyki działania Wojsk Specjalnych. Żołnierze Wojsk Specjalnych, wchodzący w skład zespołu zadaniowego pozostają w systemie dowodzenia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Analogiczne rozwiązania obowiązują w przypadku współdziałania Wojsk Specjalnych z organami i służbami, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2023 r. poz. 1136, 1834 i 1860.). Podjęcie przez Wojska Specjalne działań ochronnych lub

rozpoznawczo-bojowych wymaga postanowienia Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej o użyciu Wojsk Specjalnych.

III. Przepisy zmieniające

Zmiany dokonywane w przepisach innych ustaw mają w większości charakter dostosowawczy do rozwiązań przewidzianych projektowaną ustawą z wyjątkiem zmian w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248) dotyczących struktury dowodzenia i kierowania Siłami Zbrojnymi. Zgodnie z tymi zmianami następuje m.in. likwidacja Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych oraz utworzenie Dowództwa Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowództwa Wojsk Lądowych, Dowództwa Sił Powietrznych, Dowództwa Marynarki Wojennej, Dowództwa Wojsk Specjalnych oraz Dowództwa Komponentu Wojsk Medycznych wraz z określeniem zakresu kompetencji ich dowódców. Konsekwencją wprowadzonych zmian w ustawie o obronie Ojczyzny jest również konieczność dokonania zmian o charakterze wynikowym i dostosowawczym w innych ustawach.

Przepis art. 35 dotyczący zmiany ustawy z dnia 1 grudnia 1961 r. o izbach morskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 159) ma celu dostosowanie jej treści w zakresie wynikającym z projektowanych zmian w strukturze dowodzenia i kierowania Siłami Zbrojnymi. Zamiany te dotyczą między innymi utworzenia stanowiska Dowódcy Marynarki Wojennej, w którego podległości będą siły i środki wchodzące w skład Marynarki Wojennej. Obecne przepisy przewidują, że w zakresie spraw wypadków morskich, w których uczestniczyły jednostki pływające Marynarki Wojennej, izby morskie rozpoznają, w odniesieniu do tych jednostek, za zgodą Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych. Dlatego też, uwzględniając zmiany w projektowanej ustawie, właściwym w tym zakresie będzie Dowódca Marynarki Wojennej.

Przepis art. 36 wprowadza zmianę do ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2024 r. poz. 145) wynikającą z wprowadzenia w projektowanej ustawie stałych planów obrony. W art. 18 tej ustawy dodaje się nowy ustęp 6a określający, że wydzielonymi siłami ze składu Sił Zbrojnych użytymi do pomocy oddziałom i pododdziałom Policji dowodzi dowódca wyznaczony przez Ministra Obrony Narodowej.

Przepis art. 37 wprowadzający zmiany do ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 388) stanowi konsekwencję utworzenia stanowiska Dowódcy Sił Powietrznych, w którego podległości będą siły i środki wchodzące w

skład Sił Powietrznych. Obecne przepisy tej ustawy przewidują, że zadania Ministra Obrony Narodowej w zakresie ochrony granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych. Mając na uwadze potrzebę dostosowania treści zmienianej ustawy oraz projektowany zakres działania, tworzonego stanowiska Dowódcy Sił Powietrznych, zasadnym jest aby zadania Ministra Obrony Narodowej związane z ochroną przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej wykonywał Dowódca Sił Powietrznych.

Proponowane w art. 38 projektu zmiany do ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1080, z późn. zm.) mają na celu jej dostosowanie do projektowanych przepisów ustawy w zakresie stałych planów obrony. Obecnie obowiązujący przepis art. 11b tej ustawy reguluje kwestie związane z użyciem wojska do pomocy Straży Granicznej. Zgodnie z ust. 9 tego artykułu właściwi komendanci Straży Granicznej koordynują działania podejmowane przez Straż Graniczną oraz oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych w porozumieniu Dowódcą Operacyjnym Rodzajów Sił Zbrojnych. Zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi w projektowanej ustawie, działanie wojsk w ramach pomocy Straży Granicznej realizowane będzie na podstawie stałych planów obrony, a za prowadzenie tych działań, odpowiedzialny będzie dowódca wyznaczony przez Ministra Obrony Narodowej.

W art. 39 projektu zmiana w ustawie z dnia 16 marca 1995 r. o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki (Dz. U. z 2023 r. poz. 1072) jest wynikiem utworzenia stanowiska Dowódcy Marynarki Wojennej. Obecne przepisy przewidują, że kompetencje dyrektora urzędu morskiego, w stosunku do planów opracowywanych dla portów wojennych - na potrzeby zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń wód portowych - wykonuje Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych. Wprowadzona zmiana dostosuje obecne przepisy, do projektowanych zmian w obszarze właściwości Dowódcy Marynarki Wojennej.

Projektowane w art. 40 zmiany do ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1438) mają na celu dostosowanie jej przepisów do regulacji wprowadzanych projektowaną ustawą w obszarze stałych planów obrony, zmian organizacyjnych w strukturze kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi oraz zmian kompetencyjnych Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Zgodnie z wprowadzanymi zmianami proponuje się, aby Minister Obrony Narodowej otrzymał dodatkowe uprawnienie do decydowania, na wniosek Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, o selektywnym wprowadzeniu albo zmianie stanu gotowości bojowej wydzielonych pododdziałów lub oddziałów Sił Zbrojnych, w stanie stałej gotowości obronnej państwa. Wynika to z potrzeby

nadania uprawnień dla Ministra Obrony Narodowej, które są ściśle powiązane z potrzebami wynikającym z wprowadzenia stałych planów obrony. Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia oraz przyjęte koncepcje w NATO, istnieje potrzeba aby w przypadku wystąpienia zewnętrznego zagrożenia w stanie stałej gotowości obronnej państwa Minister Obrony Narodowej mógł decydować o selektywnym podniesieniu gotowości sił, wskazanych w stałych planach obrony, które opracowywane są w celu przeciwdziałania zagrożeniom wymagającym podjęcia natychmiastowych działań w stanie stałej gotowości obronnej państwa. Wprowadzenie takiego uprawnienia dla Ministra Obrony Narodowej nie narusza kompetencji Prezydenta RP określonych w art. 10 ustawy o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którymi Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w czasie stanu wojennego m.in. postanawia, na wniosek Rady Ministrów, o stanach gotowości bojowej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. W rozumieniu projektowanej zmiany, Minister Obrony Narodowej, na wniosek Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, decydować będzie o zmianie stanu gotowości bojowej tylko dla wydzielonych pododdziałów lub oddziałów Sił Zbrojnych (czyli części wydzielonych wojsk, a nie całych Sił Zbrojnych jak w przypadku wprowadzenia stanu wojennego) określonych w stałych planach obrony, które zatwierdzone są przez Prezydenta RP. Należy również zauważyć, że zgodnie z art. 1 ust. 1 zmienianej ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej, to właśnie Minister Obrony Narodowej kieruje działem administracji rządowej obrona narodowa oraz jest organem, za którego pośrednictwem Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej sprawuje w czasie pokoju zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej. Podobnie art. 134 ust. 2 Konstytucji RP stanowi, że w czasie pokoju Prezydent Rzeczypospolitej sprawuje zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej.

W odniesieniu do projektowanych zmian w organizacji systemu kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi z bezpośredniej podległości Ministra Obrony Narodowej wyłączony został Dowódca Wojsk Obrony Terytorialnej. Konsekwencją projektowanych zmian w organizacji systemu kierowania i dowodzenia są zmiany w art. 6 ustawy o urzędzie Ministra Obrony Narodowej gdzie wskazano, że minister obrony narodowej w czasie pokoju kieruje działalnością rodzajów Sił Zbrojnych przy pomocy Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Ponadto, ze względu na projektowane zmiany w strukturze dowodzenia, proponuje się by Szefowi Sztabu Generalnego WP, właściwemu w zakresie dowodzenia na poziomie strategicznym, podlegli w czasie pokoju Dowódca Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych,

Dowódca Komponentu Wsparcia Sił Zbrojnych, Dowódca Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni oraz Dowódca Komponentu Wojsk Medycznych. Powyższe rozwiązania skutkują potrzebą dostosowania zakresu działania Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Zgodnie ze zmienionym art. 7a ust. 2 tej ustawy Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego do czasu mianowania Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i przejęcia przez niego dowodzenia dowodzi Siłami Zbrojnymi przy pomocy Dowódcy Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Komponentu Wsparcia Sił Zbrojnych (dawniej Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych), Dowódcy Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni oraz Dowódcy Komponentu Wojsk Medycznych.

Zmiana podporządkowania w ramach systemu kierowania i dowodzenia w Siłach Zbrojnych - wyłączenie z podległości Ministra Obrony Narodowej Dowódcy Wojsk Obrony Terytorialnej - wymaga dostosowania treści ustawy dotyczących zakresu działania Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Obecny art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy o urzędzie Ministra Obrony Narodowej określa, że Szef Sztabu Generalnego dowodzi Siłami Zbrojnymi z wyłączeniem Wojsk Obrony Terytorialnej. Uwzględniając proponowane zmiany w podległości istnieje potrzeba dostosowania przedmiotowego przepisu, gdyż Wojska Obrony Terytorialnej podlegać będą Szefowi Sztabu Generalnego Wojska Polskiego z racji podporządkowania ich struktur pod Dowódcę Sił Połączonych, który będzie bezpośrednio podlegał Szefowi Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

Obecne przepisy art. 8 ust. 1 pkt 2 i 3 zmienianej ustawy wskazują, że Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego odpowiada za planowanie strategicznego użycia Sił Zbrojnych oraz planowanie organizacji i funkcjonowania wojennego systemu dowodzenia Siłami Zbrojnymi – bez uwzględnienia sytuacji, w której mianowany zostaje Naczelnym Dowódcą Sił Zbrojnych. W teorii mogło to prowadzić do sytuacji powstania konfliktu kompetencyjnego pomiędzy Szefem Sztabu Generalnego Wojska Polskiego a Naczelnym Dowódcą Sił Zbrojnych w zakresie planowania użycia Sił Zbrojnych oraz organizacji i funkcjonowania wojennego systemu dowodzenia. Dotyczy to w szczególności okresu po wprowadzeniu stanu wojennego. Wprowadzone zmiany jasno precyzują, że Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego będzie wykonywał swoje kompetencje do czasu mianowania Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i przejęcia przez niego dowodzenia nad Siłami Zbrojnymi. Ponadto, uwzględniając dostosowanie i ujednolicenie poziomów dowodzenia czasu pokoju i czasu wojny, dokonano zmiany odpowiedzialności za przygotowanie stanowiska dowodzenia Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, przypisując to zadania Szefowi Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

W obecnych przepisach odpowiedzialność ta była przypisana Dowódcy Operacyjnemu Rodzajów Sił Zbrojnych. Prowadziło to do sytuacji, że stanowisko dowodzenia Naczelnego Dowódcy realizowało zadania zarówno na poziomie strategicznym jak i operacyjnym – tworząc poziom strategiczno-operacyjny. Dlatego też, proponowane zmiany systematyzują odpowiedzialność w zakresie organizacji stanowisk dowodzenia na poszczególnych poziomach dowodzenia: Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego – dla poziomu strategicznego, Dowódca Sił Połączonych – dla poziomu operacyjnego.

Przepis art. 41 projektowanej ustawy wprowadzający zmiany w ustawie z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium oraz zasadach udzielania pomocy wojskom sojusznicy i organizacjom międzynarodowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 807) ma na celu doprecyzowanie przepisu art. 3a ust. 1 tej ustawy m.in. przez zastąpienie użytego w tym przepisie określenia „operacjach wojskowych” na określenie „działaniach wojskowych”. Spowodowane jest to dotychczasowymi doświadczeniami prowadzonych działań przez Siły Zbrojne, podczas których realizowane były zadania zabezpieczające przemieszczenie wojsk obcych przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej czy też, zadania realizowane przez wojska obce na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach wzmocnienia wojskowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Przykładem takiej sytuacji, jest użycie Sił Zbrojnych RP do wsparcia Straży Granicznej w ramach ochrony granicy, podczas którego Siły Zbrojne nie prowadziły operacji wojskowej, a zaistniała potrzeba wydania zgody Prezydenta RP na pobyt wojsk obcych, które zadeklarowane zostały w celu wzmocnienia ochrony granicy lądowej, morskiej, czy też powietrznej RP. Ponadto, w związku ze zmianami wynikającym z utworzenia nowych dowódców rodzajów Sił Zbrojnych oraz zmian ich podległości wymagane jest dostosowanie art. 23d tej ustawy dotyczących podmiotów realizujących zadania HNS (wsparcie przez państwo-gospodarza) na rzecz wojsk obcych przebywających na terytorium RP. Proponowana zmiana dotyczy wskazania dowódców rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, Dowódcy Komponentu Wojsk Medycznych oraz Dowódcy Komponentu Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych jako odpowiedzialnych za realizację zadań HNS. W obecnym brzmieniu przepisu zadanie to realizowane jest m.in. przez Dowódcę Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych oraz Dowódcę Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych.

Przepis art. 42 projektu ustawy wprowadzający zmianę art. 43d ust. 2 ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 1173) stanowi dostosowanie do

zmian wynikających z powstania nowych dowództw rodzajów Sił Zbrojnych i likwidacji Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, który w obecnym brzmieniu ustawy był odpowiedzialny za zapewnienie szkolenia podległych mu pracowników lub żołnierzy mogących podczas swojej pracy zetknąć się ze źródłami niekontrolowanymi. Projektowana zmiana przenosi ten obowiązek na dowódców rodzajów Sił Zbrojnych tj. Dowódcę Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcę Wojsk Lądowych, Dowódcę Sił Powietrznych, Dowódcę Marynarki Wojennej, Dowódcę Wojsk Specjalnych oraz Dowódcę Wojsk Obrony Terytorialnej, a także na Dowódcę Komponentu Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych oraz Dowódcę Komponentu Wojsk Medycznych.

Projektowany art. 43 wprowadzający zmiany w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2023 poz. 1266 i 1860) ma na celu włącznie w zakres kompetencji Żandarmerii Wojskowej zadań wobec osób przebywających w rejonie zagrożenia, o którym mowa w art. 29 ust. 1 projektowanej ustawy, czyli w rejonie, w który zgodnie z tym przepisem może nastąpić przemieszczenie wydzielonych oddziałów lub pododdziałów Sił Zbrojnych w ramach stałych planów obrony w przypadku gdy nie występują konstytucyjne przesłanki zarządzenia mobilizacji lub użycia Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Istotą stałych planów obrony jest przyśpieszenie procesów decyzyjnych związanych z wyprowadzeniem uzbrojonych wojsk z koszar i zgodą na podjęcie działań bojowych.

Projektowany art. 44 wprowadzający zmianę w art. 149a ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 2110) ma na celu wyłącznie dostosowanie tego przepisu do zmian wynikających z utworzenia stanowiska Dowódcy Sił Powietrznych, który zamiast obecnego Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych będzie właściwy do wydawania zezwolenia na wykonywanie lotów międzynarodowych przez obce cywilne statki powietrzne w celu realizacji zadań na potrzeby Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie przewozu ładunków lub żołnierzy, funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego i Służby Ochrony Państwa oraz pracowników wojska.

Zmiany wprowadzane art. 45 projektu w ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2091) stanowią dostosowanie jej przepisów do zmian wynikających z projektowanej ustawy w obszarze planowania operacyjnego i nazewnictwa dokumentów planowania operacyjnego.

Obecne brzmienie art. 10 ust. 2 pkt 5 tej ustawy wskazuje, że Prezydent RP zatwierdza na wniosek Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, plany operacyjnego użycia Sił Zbrojnych. Natomiast za opracowanie narodowych planów użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa (w ramach przygotowań obronnych) odpowiada Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Brak jest obecnie regulacji przesądzającej, czy narodowy plan użycia Sił Zbrojnych może być planem, na podstawie którego będzie prowadzona operacja obronna i czy w sytuacji jego wcześniejszego zatwierdzenia Naczelnym Dowódcą Sił Zbrojnych – po mianowaniu – może na jego podstawie prowadzić operację w celu odparcia zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W tej sytuacji Naczelnym Dowódcą Sił Zbrojnych po mianowaniu i przejściu dowodzenia realizowałby zadania na podstawie narodowego planu użycia Sił Zbrojnych – do czego nie miał upoważnienia. Projektowana ustawa reguluje to zagadnienie. Przyjęto rozwiązanie, że z dniem wejścia w życie postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o zarządzeniu mobilizacji lub użyciu Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej narodowy plan użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa przekształca się w plan operacji obronnej. Bez względu na to, czy przedstawia go do zatwierdzenia przed mianowaniem Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych - Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, czy też po mianowaniu Naczelnym Dowódcą Sił Zbrojnych. Wprowadzenie projektowanego przepisu jednoznacznie wskazuje na tożsamość przedstawianych dokumentów planistycznych przedstawianych do zatwierdzenia w sytuacji potrzeby realizacji zadań po wydaniu postanowienia Prezydenta RP o mobilizacji lub użyciu Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Przyjęcie takiego rozwiązania jest możliwe z uwagi na wprowadzoną zasadę stałej aktualizacji narodowych planów użycia Sił Zbrojnych.

Konsekwencją powyższego jest wprowadzenie zmiany w art. 16 ust. 2 zmienianej ustawy, który odnosi się do kompetencji Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych. Zgodnie z projektowaną zmianą Naczelnym Dowódcą Sił Zbrojnych dowodził będzie Siłami Zbrojnymi oraz innymi jednostkami organizacyjnymi, podporządkowanymi mu zgodnie z narodowymi planami użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa lub planem operacji obronnej – jeśli zarządzenie mobilizacji lub użycia Sił Zbrojnych nastąpiło wcześniej.

Celem zmiany w art. 16 ust. 3 nowelizowanej ustawy jest natomiast usankcjonowanie kompetencji Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych w zakresie planowania strategicznego użycia Sił Zbrojnych oraz za organizację i funkcjonowanie wojennego systemu dowodzenia Siłami Zbrojnymi. W obecnej ustawie brak jest takiego rozwiązania, co powoduje że Naczelnym Dowódcą Sił Zbrojnych odpowiada obecnie wyłącznie za dowodzenie Siłami Zbrojnymi oraz

innymi jednostkami organizacyjnymi, podporządkowanymi mu zgodnie z narodowymi planami użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa. Zmienność sytuacji podczas prowadzenia działań wojennych wymaga od dowódców przewidywania możliwości wykorzystywania pojawiających się szans, a tym samym ewentualnego sposobu działania i ich wcześniejszego zapanowania. Powyższa sytuacja może również wymagać zmian w wojennej strukturze dowodzenia – tak aby realizacja zaplanowanych działań na poziomie strategicznym (użycia Sił Zbrojnych) była efektywna.

Projektowane w art. 46 zmiany w ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2023 r. poz. 81 z późn. zm.) mają na celu dostosowanie jej treści do projektowanych zmian w zakresie współdziałania Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego z innymi organami, służbami i jednostkami z uwzględnieniem Dowódcy Komponentu Wojsk Medycznych oraz Dowódcy Komponentu Wsparcia Sił Zbrojnych.

Projektowane w art. 47 zmiany w ustawie z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 597) mają na celu dostosowanie treści ustawy w zakresie wskazania osoby, z którą należy uzgadniać plan ochrony portu, w przypadku gdy port graniczy z portem wojennym. W związku powołaniem nowych dowódców Rodzajów Sił Zbrojnych i zniesieniem stanowiska Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, właściwym w zakresie uzgadniania planów ochrony portu będzie Dowódca Marynarki Wojennej, który odpowiada za utrzymanie infrastruktury portów wojennych. Ponadto przyjęto założenie, że zastosowanie niezbędnych środków, przez Siły Zbrojne RP na polskich obszarach morskich, w celu zapobieżenia, ograniczenia lub usunięcia poważnego i bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącym obiektom, będzie w zakresie kompetencji Dowódcy Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych (Dowódca Sił Połączonych). Wynika to m.in. z możliwości użycia elementów ze wszystkich rodzajów Sił Zbrojnych podległych Dowódcy Sił Połączonych. Wymienione w ustawie obiekty, wobec których może zaistnieć zagrożenie wskazuje na potrzebę użycia nie tylko sił podległych Dowódcy Marynarki Wojennej.

Projektowane w art. 48 zmiany w ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz.U. z 2023 r. poz. 1666 i 2005) dotyczą przewodniczącego Rady SAR. W związku ze zniesieniem stanowiska Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych i utworzeniem Dowództw Rodzajów Sił Zbrojnych, właściwym w zakresie przewodniczenia Radzie SAR będzie Dowódca Marynarki Wojennej.

Projektowane w art. 49 zmiany do ustawy u z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248) dotyczą następujących zagadnień.

W art. 2 pkt 21 zaproponowano nadanie nowego brzmienie definicji legalnej pojęcia „plany operacyjne”. Zawarta obecnie w ustawie definicja „planów operacyjnych” nie wskazywała, kiedy i na podstawie jakich dokumentów przedmiotowe plany są opracowywane. Zgodnie z założeniami projektowanej ustawy plany operacyjne są opracowywane w stanie stałej gotowości obronnej państwa, na podstawie Planu Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej w ramach planowania operacyjnego polegającego na ustalaniu czynności dotyczących przygotowania i działania organów administracji publicznej i przedsiębiorców oraz innych podmiotów, w tym podmiotów niebędących przedsiębiorcami, w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa lub w czasie wojny.

Projektowana zmiana art. 15 ust 3, związana jest z utworzeniem nowych stanowisk dowódców rodzajów Sił Zbrojnych oraz Dowódcy Komponentu Wojsk Medycznych i Dowódcy Komponentu Wsparcia Sił Zbrojnych. Konsekwencją przyjętych rozwiązań będzie zniesienie obecnych dowódców rodzajów Sił Zbrojnych. Zgodnie z projektowanym art. 15 ust. 3 ustawy dowódcami rodzajów Sił Zbrojnych są: Dowódca Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych, (Dowódca Sił Połączonych) oraz podlegli mu Dowódca Wojsk Lądowych, Dowódca Sił Powietrznych, Dowódca Marynarki Wojennej, Dowódca Wojsk Specjalnych oraz Dowódca Wojsk Obrony Terytorialnej. Zmiana ta pozwoliła na skorelowanie z treściami ustawy określonymi w ust. 1 art. 15. Ponadto, utworzenie nowego specjalistycznego komponentu Wojsk Medycznych, oraz specjalistycznego komponentu Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych, wymagało formalnego jego uregulowania w ustawie, co zostało odzwierciedlone przez zmiany w art. 15 ust. 4 ustawy.

Likwidacja Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych oraz utworzenie Dowództwa Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych (Dowództwo Sił Połączonych), Dowództwa Wojsk Lądowych, Dowództwa Sił Powietrznych, Dowództwa Marynarki Wojennej, Dowództwa Wojsk Specjalnych – utworzonego z Dowództwa Komponentu Wojski Specjalnych, Dowództwa Komponentu Wojsk Medycznych oraz Dowództwa Komponentu Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych wymagało określenia zakresu zadań i kompetencji dla Dowódców rodzajów Sił Zbrojnych i dowódców wskazanych specjalistycznych komponentów Sił Zbrojnych.

W czasie pokoju Dowódca Sił Połączonych podlega Szefowi Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Zgodnie z projektowanymi zmianami w art. 19a ustawy Dowódca Sił

Połączonych jest właściwy w zakresie dowodzenia na poziomie operacyjnym podległą częścią Sił Zbrojnych. Dowódcy Sił Połączonych bezpośrednio podlegają dowódcy rodzajów Sił Zbrojnych (Wojska Lądowe, Siły Powietrzne, Marynarka Wojenna, Wojska Obrony Terytorialnej oraz Wojska Specjalne). Do zakresu działania Dowódcy Sił Połączonych należy m.in.: udział w procesie planowania operacyjnego realizowanego na poziomie strategicznym przez Szefa Sztabu Generalnego, przekształcanie zamiarów i celów strategicznych, w cele i zadania operacyjne dla sił podległych i podporządkowanych, planowanie i organizowanie mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia podległych i podporządkowanych sił, planowanie, organizowanie i prowadzenie działań połączonych, nadzór nad utrzymywaniem zdolności operacyjnych oraz wskaźników gotowości mobilizacyjnej i bojowej, koordynowanie realizacji programu rozwoju Sił Zbrojnych przez jednostki podległe, koordynowanie realizacji zadań wynikających obowiązków państwa wysyłającego, realizowanego przez Siły Zbrojne.

Natomiast zgodnie z projektowanymi zmianami ustawy podlegli dowódcy: Wojsk Lądowych, Sił Powietrznych, Marynarki Wojennej, Wojsk Obrony Terytorialnej oraz Wojsk Specjalnych (art. 19b–19d oraz art. 23a) są właściwi w zakresie dowodzenia podległą im częścią Sił Zbrojnych na poziomie taktycznym. Do ich zakresu działania należy w szczególności zgodnie z ich właściwością, m.in.: udział w procesie planowania użycia podległych wojsk w operacjach połączonych, realizowanym na poziomie operacyjnym przez Dowódcę Sił Połączonych, przekształcanie celów i zadań operacyjnych, w cele i zadania taktyczne dla podległych sił, planowanie i organizowanie użycia oraz dowodzenie siłami podległymi i wydzielonymi w ich podporządkowanie, planowanie oraz realizacja mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia; zapewnienie i nadzór nad utrzymywaniem zdolności operacyjnych oraz wymaganych wskaźników gotowości mobilizacyjnej i bojowej, realizacja programu rozwoju Sił Zbrojnych oraz zadań wynikających z Celów Sił Zbrojnych Państw – Stron Traktatu Północnoatlantyckiego, przygotowanie podległych sił i środków do prowadzenia działań w sytuacjach przewidzianych w ustawach i ratyfikowanych umowach międzynarodowych. Ponadto w związku ze zniesieniem obecnych stanowisk Dowódcy Generalnego oraz Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych dotychczas przypisane im zadania realizowane będą przez Dowódcę Sił Powietrznych - wykonywanie zadań Ministra Obrony Narodowej w zakresie ochrony granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej w czasie pokoju lub w czasie wojny. Natomiast Dowódca Marynarki Wojennej będzie przewodniczył Radzie SAR.

Projektowane zmiany w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny przewidują również utworzenie Wojsk Medycznych (art. 23b ustawy) jako specjalistycznego komponentu Sił Zbrojnych właściwego w zakresie zabezpieczenia medycznego wojsk, który podlegać będzie w czasie pokoju bezpośrednio Szefowi Sztabu Generalnego. Do zakresu działania Dowódcy Komponentu Wojsk Medycznych należeć będzie w szczególności: udział w procesie planowania użycia Komponentu Wojsk Medycznych w operacji połączonej, opracowywanie zasad zabezpieczenia medycznego Sił Zbrojnych oraz planowanie i organizowanie zabezpieczenia medycznego wojsk w kraju i poza granicami państwa, zabezpieczenie medyczne wojsk w czasie pokoju oraz w czasie mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia Sił Zbrojnych, zapewnienie i nadzór nad utrzymywaniem zdolności operacyjnych oraz wymaganych wskaźników gotowości mobilizacyjnej i bojowej w podległych jednostkach wojskowych. Przewidziano również utworzenie Wojska Wsparcia Sił Zbrojnych (art. 23c ustawy) jako specjalistycznego komponentu Sił Zbrojnych właściwego w zakresie zabezpieczenia logistycznego, który podlegać będzie w czasie pokoju bezpośrednio Szefowi Sztabu Generalnego. Do zakresu działania Dowódcy Komponentu Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych należeć będzie w szczególności: organizowanie i kierowanie systemem wsparcia logistycznego Sił Zbrojnych, w tym zabezpieczeniem logistycznym jednostek wojskowych użytych lub przebywających poza granicami państwa, a także kierowanie procesem planowania i realizacji zadań wynikających z pełnienia funkcji państwa - gospodarza (HNS). Przewiduje się, że w miejsce Szefa Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych zostanie powołany Dowódca Komponentu Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych. Natomiast Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych przekształci się w Dowództwo Komponentu Wojsk Wsparcia Sił, Zbrojnych.

Potrzebę wprowadzenia powyższych zmian w systemie kierowania i dowodzenia wskazywały m.in. ćwiczenia wojskowe „Zima” w 2017 r. oraz „Zima” w 2020 r., a także zidentyfikowana potrzeba dostawania obecnej struktury dowodzenia celem usprawnienia koordynacji działań Sił Zbrojnych RP ze strukturami sojuszniczymi oraz koalicyjnymi. Biorąc pod uwagę problemy kompetencyjne w relacjach pomiędzy Szefem Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Dowódcą Operacyjnym Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowódcą Generalnym Rodzajów Sił Zbrojnych, podczas ćwiczeń zweryfikowano wstępne założenia nowego systemu dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP, który został wypracowany w ramach Strategicznego Przeglądu Obronnego w 2016. W kolejnych ćwiczeniach, sprawdzano struktury dowodzenia siłami zbrojnymi czasu pokoju i wojny. Przetestowano procedury dotyczące obrony kraju w tym zakres oraz relacje współdziałania w układzie sojuszniczym i koalicyjnym. Wnioski z

ćwiczeń oraz bieżąca działalność wskazywały, że obecnie przyjęte rozwiązania utworzenia dowódców rodzajów Sił Zbrojnych pozwalają na sprawniejsze kierowanie i dowodzenie, a także współdziałania w układzie narodowym jak i sojuszniczym. Ponadto rozwiązania te są zakończeniem reformy w obszarze dowodzenia, sankcjonując powstanie Dowództwa Sił Połączonych oraz dowództw rodzajów Sił Zbrojnych. Powyższe propozycje zmian, pozwalają również na zbliżenie struktury dowodzenia czasu pokoju oraz czasu wojny, a także właściwą koordynację i realizację zadań w układzie narodowym i sojuszniczym.

Projektowana zmiana w art. 24 w ust. 1 pkt 4 ustawy wynika z tego, że zgodnie z obecnym brzmieniem tego przepisu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wydaje, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, w drodze postanowienia, Polityczno-Strategiczną Dyrektywę Obronną Rzeczypospolitej Polskiej oraz inne dokumenty wykonawcze do strategii bezpieczeństwa narodowego. Przeprowadzona analiza zakresu wydawanych dokumentów wykonawczych do strategii bezpieczeństwa narodowego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, że jedynym takim dokumentem jest Polityczno-Strategiczna Dyrektywa Obronna Rzeczypospolitej Polskiej. Wobec powyższego zasadnym jest wprowadzenie stosownej korekty do omawianego przepisu ustawy.

Wprowadzenie nowej regulacji prawnej, przez dodanie art. 24a w zmienianej ustawie zapewni utrzymanie pełnej świadomości sytuacyjnej, a także doprecyzowuje zakres odpowiedzialności Prezesa Rady Ministrów w stosunku do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w sytuacji potrzeby elastycznego lub natychmiastowego reagowania na zewnętrzne zagrożenia, w tym o charakterze bezpośrednim. W projektowanej zmianie Prezes Rady Ministrów zobowiązany został do niezwłocznego informowania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o zidentyfikowanych zagrożeniach mogących mieć istotne znaczenie dla bezpieczeństwa państwa i międzynarodowej pozycji Rzeczypospolitej Polskiej, a także rodzaju i rezultatach działań podejmowanych w celu przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa państwa oraz usuwania skutków ich wystąpienia.

Projektowana ustawa wprowadza w art. 26 stałe plany obrony przygotowywane w celu przeciwdziałania zagrożeniom wymagającym podjęcia natychmiastowych działań w stanie stałej gotowości obronnej państwa lub w stanie pełnej gotowości obronnej państwa. W związku z powyższym proponowane brzmienie art 25 ust. 1 pkt 2 lit. a zmienianej ustawy ma na celu uwzględnienie tych planów w kompetencjach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z nowym brzmieniem Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej sprawując zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, będzie zatwierdzał w drodze

postanowienia poza narodowymi planami użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa oraz organizacją i zasadami funkcjonowania wojennego systemu dowodzenia Siłami Zbrojnymi również stałe plany obrony.

W związku z uregulowaniem w projektowanej ustawie obszarów dotyczących: organizacji i przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym oraz określeniem stanów gotowości obronnej państwa i warunków ich wprowadzania zasadnym jest uchylenie w art. 27 w ust. 2 pkt 2 i 3, które nakładają obowiązek dla Rady Ministrów przygotowania stosownych rozporządzeń w tym zakresie. Ponadto projektowana ustawa nakłada na Radę Ministrów obowiązek wydania rozporządzenia w zakresie dotyczącym: sposobu organizacji systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, warunków realizacji przedsięwzięć w ramach tego systemu, sposobu i warunków przygotowania i funkcjonowania stanowisk kierowania oraz sposobu organizacji stałych dyżurów.

Zmiana brzmienia art. 36 ma na celu doprecyzowanie jego treści w obszarze programowania obronnego. Projektowana zmiana, skoreluje zadania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz Rady Ministrów w zakresie wydawania głównych i szczegółowych kierunków przygotowań Sił Zbrojnych do obrony państwa. Obecne brzmienie artykułu powoduje, że wydawane przez Radę Ministrów szczegółowe kierunki przebudowy i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych nie uwzględniały elementów dotyczących przygotowań Sił Zbrojnych do obrony państwa.

Projektowana w art. 50 zmiana ustawy z dnia 2 grudnia 2022 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 667) wynika z potrzeby uwzględnienia Biura Bezpieczeństwa Narodowego jako podmiotu, w którym pracownikom działu informatycznego realizującym zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa będzie przysługiwał dodatek do wynagrodzenia za pracę, a w przypadku żołnierzy zawodowych świadczenie pieniężne na zasadach określonych w tej ustawie. W działalności bieżącej Biura Bezpieczeństwa Narodowego pracownicy działu informatycznego wykonują m.in. analizy złośliwego oprogramowania, ocenę bezpieczeństwa systemów informatycznych, prowadzą audyty bezpieczeństwa, analizę i zarządzanie w zakresie reagowania na wykryte podatności sprzętu i oprogramowania, identyfikują i obsługują incydenty oraz koordynują obsługę zgłoszonych incydentów, a także zabezpieczają ślady cyfrowe i rozpoznawanie zagrożeń cyberbezpieczeństwa. Powyższe działania mają szczególne znaczenie dla Biura Bezpieczeństwa Narodowego ze względu na zakres przetwarzanych danych w jawnych i niejawnym systemach teleinformatycznych oraz konieczność zapewnienia

ciągłości ich działania w ramach realizacja zadań dla Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z zakresu bezpieczeństwa i obronności.

IV. Przepisy przejściowe, dostosowujące i przepis końcowy

Zawarte w projektowanej ustawie uregulowania oraz zaproponowane zmiany przepisów obowiązujących w rozdziale 6 projektu wymagają wprowadzenia stosownych przepisów przejściowych i dostosowujących w celu uregulowania przede wszystkim wpływu projektowanej ustawy na stosunki powstałe pod działaniem ustaw dotychczasowych oraz uregulowania wszystkich spraw, które są związane z przygotowaniem do funkcjonowania projektowanej ustawy, w tym określenie przepisów przez które dokonuje się określonych czynności konwencjonalnych np. związanych z likwidacją określonych dowództw rodzajów Sił Zbrojnych oraz utworzeniem w ich miejsce nowych dowództw rodzajów Sił Zbrojnych.

W związku z powyższym przewidziano następujące przepisy przejściowe i dostosowujące.

W zakresie planowania operacyjnego koniecznym jest przesądzenie, że dotychczasowe dokumenty związane z planowaniem operacyjnym tj. Polityczno-Strategiczna Dyrektywa Obronna Rzeczypospolitej Polskiej, Plan Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej oraz narodowe plany użycia Sił Zbrojnych zachowują ważność.

Dodatkowo przewidziano, że aktualizacja Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej Rzeczypospolitej Polskiej, która jest dokumentem wykonawczym do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego i stanowi podstawę do opracowania Planu Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej oraz narodowych planów użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa, do rozwiązań przyjętych w ustawie nastąpi w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy.

Określono, że dostosowanie organizacji systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym systemu stałych dyżurów do rozwiązań przyjętych w rozdziale 2 projektu ustawy nastąpi w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie projektowanego aktu, z tym, że włączenie w system stałych dyżurów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu nastąpi w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Natomiast przygotowanie rezerwowych miejsc pracy oraz zapasowych stanowisk kierowania dla

Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu nastąpi w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Projektowana ustawa wdraża reformę systemu kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP (zmiany w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny).

Tym samym zakłada się, że z dniem 1 stycznia 2025 r. wygasa kadencja Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych oraz rozpoczyna się kadencja Dowódcy Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Wojsk Lądowych, Dowódcy Sił Powietrznych, Dowódcy Marynarki Wojennej, Dowódcy Wojsk Specjalnych i Dowódcy Komponentu Wojsk Medycznych. Z tym dniem nastąpi również likwidacja Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych oraz zostaną utworzone dowództwa Rodzajów Sił Zbrojnych przy pomocy których wyżej wymienieni dowódcy rodzajów Sił Zbrojnych wykonują swoje zadania.

Konsekwencją przyjętych rozwiązań jest nałożenie na Ministra Obrony Narodowej obowiązku powołania, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie projektowanego przepisu, pełnomocnika, który przeprowadzi proces likwidacji Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych oraz utworzenia nowych dowództw rodzajów Sił Zbrojnych, a także dostosuje struktury systemu wsparcia dowodzenia obejmującego jednostki wsparcia dowodzenia pozostające w podporządkowaniu likwidowanego Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, likwidowanego Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowództwa Garnizonu Warszawa oraz Dowództwa Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni.

Powołując pełnomocnika Minister Obrony Narodowej określi zakres jego zadań oraz terminy ich realizacji. Ponadto projektowana ustawa przewiduje, że wynagrodzenie pełnomocnika jest płatne z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

W przepisach dostosowawczych przewidziano także przepisy dotyczące pracowników zatrudnionych w Dowództwie Generalnym Rodzajów Sił Zbrojnych oraz Dowództwie Operacyjnym Rodzajów Sił Zbrojnych realizujących zadania, które zostaną przekazane niniejszą ustawą do Dowództwa Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych. Stają się oni pracownikami zatrudnionymi w Dowództwie Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych z dniem jego utworzenia. Jednocześnie dotychczasowy pracodawca jest obowiązany, w terminie 1 grudnia 2024 r. zawiadomić na piśmie wyżej wymienione osoby o zmianach, jakie mają

nastąpić w ich stosunkach pracy. W tym zakresie przepis art. 23¹ § 4 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465) będzie stosowany odpowiednio.

Ponadto przepisy dostosowujące i przejściowe regulują sprawy:

1) należności i zobowiązań likwidowanego Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, które stają się należnościami i zobowiązaniami Dowództwa Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych;

2) praw i obowiązków wynikających z umów i porozumień zawartych przez lub na rzecz Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, które przechodzą na rzecz Dowództwa Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych;

3) przekazania akt spraw, rejestrów, ewidencji, list i baz danych, prowadzone przez likwidowane Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych oraz likwidowane Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych do Dowództwa Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych;

4) spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem likwidacji Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, które przejmuje Dowództwo Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych.

Mając na uwadze precyzyjność i czytelność formułowania przepisów dostosowujących i przejściowych przewidziano uregulowanie, w odrębnych jednostkach redakcyjnych, spraw związanych z utworzeniem stanowiska Dowódcy Komponentu Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych oraz spraw związanych z dotychczasowym funkcjonowaniem Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych.

Przyjęto, że z dniem 1 stycznia 2025 r. wygasa kadencja Szefa Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych oraz rozpoczyna się kadencja Dowódcy Komponentu Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych. Z tym samym dniem Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych przekształca się w Dowództwo Komponentu Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych.

W stosunku do pracowników Inspektoratu określono, że pracownicy zatrudnieni w Inspektoracie Wsparcia Sił Zbrojnych, z dniem jego przekształcenia w Dowództwo Komponentu Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych, stają się pracownikami zatrudnionymi w Dowództwie Komponentu Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych. Natomiast dotychczasowy pracodawca jest obowiązany, w terminie 1 grudnia 2024 r. zawiadomić na piśmie wyżej wymienione osoby o zmianach, jakie mają nastąpić w ich stosunkach pracy. Do tych

pracowników będzie miał zastosowanie odpowiednio również przepis art. 23¹ § 4 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465).

Sprawy należności i zobowiązań Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, praw i obowiązków, wynikających z umów i porozumień zawartych przez lub na rzecz Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, sprawy przekazania akt spraw, rejestrów, ewidencji, list i baz danych prowadzonych przez Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych, sprawy wszczęte i niezakończone przed dniem przekształcenia Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych w Dowództwo Komponentu Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych, uregulowano w ten sposób, że zostają one przejęte przez Dowództwo Komponentu Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych.

W przepisie końcowym przewidziano, że ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z zastrzeżeniem, że przepisy art. 35, art. 37, art. 38, art. 39, art. 40 pkt 2 i 3, pkt 4 w zakresie art. 6 ust. 2 i 3 oraz pkt 5, art. 41 pkt 2, art. 42, art. 44, art. 46, art. 47, art. 48 oraz art. 49 pkt 2–5 i pkt 11 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r. Ponadto przyjęto, że przepis art. 56 wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

V. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne, źródła finansowania, oświadczenie dotyczące prawa Unii Europejskiej.

Ustawa spowoduje pozytywne skutki społeczne oraz prawne poprzez przyczynienie się do wzrostu bezpieczeństwa narodowego oraz wprowadzenie przepisów obejmujących niezbędne kwestie wymagające uregulowania i doprecyzowania, co zostało w sposób szczegółowy wskazane powyżej. Wejście w życie ustawy nie niesie za sobą skutków gospodarczych.

Wejście w życie projektowanej ustawy w obszarze stanów gotowości obronnej państwa oraz planowania operacyjnego i reagowania obronnego nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego. W założeniu projektodawcy realizacja dodatkowych obowiązków i zadań może nastąpić w ramach posiadanych środków przez poszczególnych dysponentów budżetowych.

Zmiany organizacyjne w zakresie likwidacji Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych oraz utworzenia Dowództwa Połączonych Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowództwa Wojsk Lądowych, Dowództwa Sił Powietrznych, Dowództwa Marynarki Wojennej oraz Dowództwa Komponentu Wojsk

Medycznych oraz przekształcenia Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych w Dowództwo Komponentu Wojsk Wsparcia Sił Zbrojnych zostaną pokryte ze środków budżetowych będących w dyspozycji Ministra Obrony Narodowej w ramach zaplanowanego budżetu na rok 2025. Szacunkowy koszt tych wydatków to ok. 10 mln. zł. Koszty inwestycyjne związane z dostosowaniem wytypowanych obiektów dla potrzeb formowanych dowództw oszacowane na 100 mln zł., jak też koszty adaptacji obiektu dla stanowiska kierowania Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych oszacowane na ok. 50 mln. zł zostaną również pokryte ze środków budżetowych będących w dyspozycji Ministra Obrony Narodowej w ramach budżetu na rok 2025.

Wydatki na przygotowanie rezerwowego miejsca pracy i zapasowych stanowisk kierowania dla Marszałka Sejmu oraz Marszałka Senatu w systemie kierowania bezpieczeństwem państwa zostaną ustalone po oszacowaniu wymagań dla wskazanych obiektów specjalnych o pokryte w ramach budżetu na rok 2025. Szacunkowy koszt tych wydatków to ok. 60 mln. zł. Zgodnie z projektem ustawy finansowanie zadań związanych z przygotowaniem zapasowych stanowisk kierowania dla Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu należy do Ministra Obrony Narodowej. Wydatki w tym zakresie zostaną więc pokryte ze środków budżetowych będących w dyspozycji Ministra Obrony Narodowej w ramach budżetu na rok 2025. Natomiast finansowanie zadań związanych z przygotowaniem rezerwowych miejsc pracy, zgodnie z projektowaną ustawą, dla organów o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–4, w tym dla Marszałka Sejmu oraz Marszałka Senatu, należy do ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Analogicznie, wydatki w tym zakresie zostaną pokryte ze środków budżetowych będących w dyspozycji tego ministra w ramach zaplanowanego budżetu na rok 2025.

Wydatki na włączenie do systemu stałych dyżurów Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu oraz Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, który będzie wykonywał zadania związane z systemem stałych dyżurów przy pomocy Biura Bezpieczeństwa Narodowego zostaną pokryte z zaplanowanych wydatków odpowiednio przez Sejm, Senat oraz Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, w ramach ich budżetów. Nie przewiduje się dodatkowych kosztów w tym zakresie.

Koszty działania pełnomocnika powołanego m.in. do przeprowadzenia procesu likwidacji Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych oraz utworzenia nowych dowództw rodzajów Sił Zbrojnych, pokryte zostaną z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej. W praktyce wnioskodawca przewiduje, że pełnomocnikiem będzie osoba już zatrudniona w Ministerstwie

Obrony Narodowej. W zależności od przebiegu prac legislacyjnych oraz zakresu zadań nałożonych na Pełnomocnika założono, że koszt jego działania wyniesie od 10 do 15 tys. zł.

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje zasad działania i organizacji wewnętrznej krajowych organów w bezpieczeństwie. Projekt ustawy nie jest objęty zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej. Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projektowana regulacja nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

Zakres projektowanej regulacji jest powiązany z ratyfikowanymi przez Polskę umowami międzynarodowymi w obszarze bezpieczeństwa, ale kwestia przyjętych zasad planowania obronnego jest wewnętrzną sprawą każdego państwa. Zasady planowania obronnego, w tym zasady planowania operacyjnego w Siłach Zbrojnych RP, są zgodne ze standardami NATO.

Przyjęte rozwiązania są zgodne z międzynarodowym prawem humanitarnym (prawem konfliktów zbrojnych), w szczególności poprzez normy prawne zawierające ograniczenia w metodach i środkach prowadzenia działań zbrojnych oraz zasady ochrony mienia i ludności niezaangażowanej w działania zbrojne przed skutkami tych działań. Proponowane przepisy są zgodnie z Konwencją haską z dnia 18 października 1907 r. dotyczącą rozpoczęcia kroków nieprzyjacielskich oraz Kartą Narodów Zjednoczonych z 26 czerwca 1945 r. z San Francisco, w tym z art. 2 ust. 4 Karty Narodów Zjednoczonych, z którego wynika, że wszyscy członkowie powinni w swych stosunkach międzynarodowych powstrzymać się od stosowania groźby lub użycia siły przeciwko nietykalności terytorium albo niepodległości politycznej któregośkolwiek państwa, lub wszelkiego innego sposobu, niezgodnego z zasadami Narodów Zjednoczonych.

Projekt ustawy nie dotyczy:

- 1) majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców (ustawa nie będzie miała wpływu na sytuację mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców);
- 2) zasad podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej;
- 3) przepisów regulacyjnych lub przepisów określających wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania

kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1646 oraz z 2022 r. poz. 1616).

VI. Założenia podstawowych aktów wykonawczych.

Art. 14 projektu ustawy zawiera upoważnienie ustawowe obowiązujące Radę Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia:

1) sposobu organizacji systemu kierowania oraz warunków realizacji przedsięwzięć w ramach tego systemu,

2) sposobu i warunków przygotowania i funkcjonowania stanowisk kierowania w zależności od potrzeb występujących na tych stanowiskach,

3) sposobu organizacji systemu stałych dyżurów na potrzeby systemu kierowania oraz czynności podejmowanych przez poszczególne organy w zakresie tworzenia systemu stałych dyżurów.

Jako wytyczne, którymi Rada Ministrów powinna kierować się przy wydaniu rozporządzenia, wskazano potrzebę zapewnienia zewnętrznego bezpieczeństwa państwa oraz sprawności i niezawodności funkcjonowania organów państwa na stanowiskach kierowania, sprawowanie ogólnego kierownictwa w dziedzinie obronności oraz uwzględnienie poszczególnych stanów gotowości obronnej państwa.

W ramach rozporządzenia należy określić:

1. Sposób zapewnienia ciągłości podejmowania decyzji i działań dla utrzymania bezpieczeństwa narodowego, w tym:

a) monitorowania źródeł, rodzajów, kierunków i skali zagrożeń,

b) zapobiegania powstawaniu zagrożeń bezpieczeństwa narodowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami,

c) zapobiegania skutkom zagrożeń bezpieczeństwa narodowego, a także ich usuwania,

d) kierowania obroną państwa.

2. Zakres przedsięwzięć niezbędnych do wykonania w ramach systemu kierowania, w tym:

a) przygotowanie organów i obsługujących ich urzędów do funkcjonowania w systemie kierowania, w tym prowadzenie polityki kadrowej oraz udział w szkoleniu obronnym,

b) wykonywanie planów operacyjnych i programów obronnych,

c) przygotowanie infrastruktury umożliwiającej funkcjonowanie systemu kierowania.

3. Działania podejmowane w ramach przygotowania stanowiska kierowania, w tym w szczególności w zakresie:

a) opracowania dokumentacji związanej z przemieszczeniem i zapewnieniem warunków funkcjonowania organu na stanowisku kierowania,

b) utrzymywania stanu technicznego oraz modernizację infrastruktury przez jej użytkowników w czasie pokoju,

c) ustalenia zasad i trybu obiegu informacji dotyczącej gotowości organu do podjęcia zadań i ich realizacji oraz zorganizowanie specjalnych, w tym utajnionych, systemów teleinformatycznych,

d) wyposażenie w urządzenia łączności zapewniające możliwość niezakłóconej pracy organu.

4. Zasady przemieszczenia organów na rezerwowe miejsca pracy oraz zapasowe stanowiska kierowania.

5. Szczegółowe zadania Ministra Obrony Narodowej w ramach przygotowywania systemu kierowania.

6. Szczegółowe zadania Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w ramach przygotowywania systemu kierowania.

7. Szczegółowe zadania organów w zakresie łączności i informatyzacji, w tym dotyczące:

a) opracowania koncepcji organizacji systemu łączności, w tym współdziałania z systemami łączności państw sojusznicznych oraz państw partnerskich,

b) wymagania techniczno-eksploatacyjne dla urządzeń łączności wykorzystywanych na potrzeby systemu kierowania, a także standardy wyposażenia stanowisk kierowania w urządzenia łączności.

8. Szczegółowe zadania organów w zakresie zabezpieczenia świadczeń zdrowotnych na potrzeby Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesa Rady Ministrów, ministrów oraz centralnych organów administracji rządowej i jednostek organizacyjnych zabezpieczających ich funkcjonowanie w rejonach głównych i zapasowych stanowisk kierowania.

9. Szczegółowe zadania organów w zakresie przygotowania obiektów na potrzeby systemu kierowania, w tym:

a) warunki jakim powinny odpowiadać nowo budowane obiekty specjalne i inne obiekty adaptowane na potrzeby stanowisk kierowania,

b) warunki wykonywania i odbioru robót budowlano-montażowych oraz wykonywania rozruchów mechaniczno-technologicznych,

c) normy należności środków materiałowych dla organów funkcjonujących na stanowiskach kierowania, w tym gromadzenia i utrzymywania rezerwy specjalnej tych środków.

10. Zadania wykonywane w ramach stałych dyżurów, w tym w szczególności w zakresie:

a) przekazywanie decyzji upoważnionych organów,

b) uruchamianie procedur związanych z podwyższaniem gotowości obronnej państwa.

Przewidziane w projektowanej ustawie zarządzenia wskazane w art. 26 ust. 4, art. 33 ust. 2 oraz w art. 34 ust. 11, a także w art. 10 ust. 2 zmienianej ustawy o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (art. 46 projektu) oraz w art. 19a ust. 6, art. 19b ust. 4, art. 19c ust. 4, art. 19d ust. 4, art. 23a ust. 4, art. 23b ust. 4 i art. 23c ust. 4 zmienianej ustawy o obronie Ojczyzny (art. 49 projektu), mają charakter niejawnny. W tym też trybie zostaną opracowane (wraz z ewentualnymi założeniami) po wejściu w życie ustawy przez organy uprawnione do ich wydania.